

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYŰLEKEZETI LAPJA • 2010. FEBRUÁR XXI. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

GYŰLEKEZETI MŰLTIDÉZŐ

Az Arad Mosóczi-telepi Egyházközség

Az arad-mosóczi gyülekezet templomát 1995 decemberében szentelték fel. A munkálatok többségét a hívek adományokkal és közmunkával támogatták

Miután Arad 1834-ben végleg szabadságlevelet kap, gazdaságilag robbanásszerűen fejlődik, jelentős ipari és kereskedelmi központtá válik. Arad számára óriási jelentőségű volt a bizonyos gazdasági kiváltságokat biztosító szabad királyi városi cím elnyerése.

A város már korábban megkapta a „privilegizált kamarai oppidum” statutumot, már 1826-ban megváltotta magát, de csak 1834-ben állították ki számára a szabad királyi város oklevelét. A Maros gátjának megépítésével párhuzamosan a város központja a mai Pernyá-vai negyedből a központ felé terjeszkedik. A város gazdasági fejlődése a 19. század hetedik évtizedétől felgyorsult. A század végéig egymás után alakulnak a jelentős gyárak és üzemek, többek között a Neumann testvérek gőzmalma és szeszgyára, a Weitzer vagon- és gépgyár, a Marta automobilgyár, négy bútorgyár és számtalan kisüzem. Aradot 1858-ban kapcsolták be a magyar vasúti közlekedésbe, innen fejlesztették ki az elágazásokat Erdély, Temesvár és Nagyvárad irányába.

A 19. század középső harmadára jellemző volt a kincstári és magánföldesúri telepítés. Így került sor 1883-tól Mosóczi Institoris Kálmán birtokának felparcellázására és az azt követő telepítésre a város északi részén. Ebben az időben a telepítés felgyorsult, ti. a pénzügyminisztérium kedvezményt nyújtott a telepek számára, miszerint a vételár hátralék letörlesztésére 42 év állt rendelkezésre.

A gazdasági és birtokpolitikai szempontok mellett a telepítést nagyban befolyásolta az ipar gyors fejlődése is.

Ki volt Mosóczi Institoris Kálmán? Földbirtokos családból származott, a család birtoka Solymoson volt. Édesapja Institoris János 1854-ig városi főjegyző, a szabadságharc idején, a magyar forradalmi kormány megbízásából Csernovics Péter temesi gróf titkára, majd Arad megyei törvényszéki bíró, később a magyar hadsereg élelmezési kormánybiztosának nevezték ki. A világségi fegyverletétel után Atzél János közbenjárására került el a kivégzést. Haláláig (1868) az aradi királyi vál-

KOMÁDI SÁNDOR
FOLYTATÁSA A 4. OLDALON

HETEDIK KÜRTSZÓ

A két öreg

GIZI NÉNI nyolcvanöt éves, de szépségét nem viselte meg az idő. Haja, mint a frissen hullott hó, a szeme nefelejcskék, szinte világít, s ez a legérdekesebb az egészben, hiszen Gizi néni szinte teljesen vak. Négy éve él egyedül, amióta férjét elveszítette. A szóbeszéd szerint Gyuri bácsi a diéta áldozatává vált: amikor megtudta, hogy magas a cukorszintje, mindent megvont magától, amit szeretett. Gyuri bácsi halálával Gizi néni egyetlen támasza is a semmivé lett. A nap nagy részében egyedül van, hallgatja a rádiót, s mindent tud a világról.

BÉLA BÁCSI 90 éves, öt éve özvegyült meg. A földszinten lakik, s mindennap pont öt órákor becsenget Gizi nénihez az első emeletre. Viszi magával a szomszédtól kölcsönzött napilapokat, s felolvassa Gizi néninek a legfontosabb cikkeket. Különösen a krimibe illő betörések érdeklik Gizi nénit, s ha a rendőrség elcsúsztatja a tetteseket, madarat lehet fogatni vele. Ha kedve ellenére való dolgokról hall, egész nap morcosan üldögél karosszékében, és még Béla bácsival is olyan tud lenni, mint a pokróc. Am Béla bácsit sem kell féltetni. Ha valamin összekülönböznek, egyszerűen feláll: „ide sem jövök többet”, s becsapja maga után az ajtót. Másnap megint csak ott van, s folytatódik a vita. Gizi néni háborúellenes. Legutóbb Afganisztán bombázásakor kaptak össze. Béla bácsi kifejtette, hogy „úgy kell a terroristáknak”. Erre Gizi néni elsírta magát, mondván: afgán kisgyermek is meghaltak. Béla bácsi megpróbálja meggyőzni, hogy a háború ilyen, nem volt még rá eset, hogy ne estek volna áldozatul civilek; Gizi néni replikázik: de azért az amerikaiak sem „angyalok”, körül kellene nézniük saját portájuk táján, hogy mit rontottak el, s csak azután menjenek „világot megváltani”. Nekünk is ezt kellene csinálni, nem pártoskodni már annyit. Béla bácsinak ilyenkor megnyíllal a térde, ahová befészkelte magát az Oroszországban szerzett repeszdarab, s ettől ingerlékeny lesz. „Asszonyokkal nem érdemes vitatkozni” – mondja mérgesen, s ösztönösen felpattanna székéről, de ez már régtől nem sikerül neki. Gizi néni ilyenkor elégedetten kuncog magában: „Na, vénember, nem kéne annyit ugrálni”. De hangosan csak annyit mond: „Maga is jól tudja, hogy a nők jobb politikusok, mint a férfiak. Ha ők vezetnék a világot, soha nem lenne háború. És tudja miért? Mert ők mindig a gyermekeikre gondolnak”. Béla bácsi erre oly mértékben érzi sértettnek magát, hogy sem másnap, sem harmadnap nem jelenkezik. Gizi néni lesi az ajtót, várja a csengetést, de teljes a csend. Negyednap már nem bírja tovább. A karfába kapaszkodva lebotorkál a lépcsőn, s kitapogatja Béla bácsi ajtaja mellett a csengőt. Béla bácsi borostásan, házikabátban nyit ajtót, Gizi néni csak a hangját hallja: „Nem kellett volna lejönnie. Még elesik nekem és összetöri magát.” Meleg a hangja, szelíd. Bevezeti Gizi nénit a szobába, leülteti a székre. Kezdődik a felolvasás. A társalgás.

BÁNYAI LÁSZLÓ

Húszéves a Harangszó! Lapszámunk 6 oldalas ünnepi mellékletet tartalmaz.

„És látva ezt a farizeusok, mondának az ő tanítványainak: Miért eszik a ti Mesteretek a vámszedőkkel és a bűnösökkel együtt? Jézus pedig hallván ezt, monda nékik: Nem az egészségeseknek van szüksége orvosra, hanem a betegeknek. Elmenvén pedig tanulókat meg, mi az: Irgalmasságot akarok és nem áldozatot. Mert nem az igazakat jöttem hívogatni, hanem a bűnösöket a megtérésre.” (Mt 9,11-13)

Dosztojevszkij Karamazov testvérek című regényében a Nagyinkvizitor letartóztatja Jézust, éjjel lemegey hozza a börtönbe és ezt mondja neki: Nézd, mi a te tanításodból csináltunk egy vallást a középszerűek számára. Ne zavarj minket. Akkor kinyitja a börtön kapuját, s azt mondja Jézusnak: Távozz! Menj el és többé ne jöjj vissza!

A farizeusok és az írástudók úgy viszonyulnak Jézushoz, ahogyan a Nagyinkvizitor Jézushoz. A farizeusok büszkéek arra, hogy ők igazak, megtartják a teljes Törvényt, de amikor megjelenik Jézus, a Törvény nevében elutasítják, arra kéri, hogy inkább ne zavarja őket, álljon odébb. A bűnösök, a vámszedők, akik bűnbánatot tartottak, ragaszkodtak Jézushoz, de a farizeusok kivetették maguk közül, mert nem jutottak bűnbánatra.

Jézus azért jött, hogy gyógyítsa az emberekből a bűnt, azokhoz jött, akik bűnösnek érzik magukat, nem az igazakat hívta megtérésre, hanem a bűnösöket.

Jézus szembefordult a farizeusokkal, az írástudókkal, azokkal, akiket a nép tisztelt

A LÉLEK CSENDJE

Keresni Krisztus közelségét

és különbnek tartott, mert ők is azt hirdették önmagukról, hogy igazak. Isten előtt azonban nincs tudós írástudó, korrekt farizeus, megvetett vámos, csak ember van, az ember pedig bűnös. Minden vallásos emberből válhat farizeus, kívülről megtartja az előírásokat, de belül hiányzik a krisztusi lelkület. Jézus szeretné, hogy tanítványai ne váljanak farizeussá.

Jézus szembefordult a farizeusokkal azért is, mert nem voltak aláztosak. Mi se azt nézzük, hogy mennyi jót tettünk, hanem azt, hogy mennyit mulasztottunk, ne azt nézzük, hogy mennyire jutottunk, hanem azt, hogy hol tarthatnánk, ne azt nézzük, hogy mit tartanak rólunk az emberek, hanem azt, hogy mit tart rólunk Isten, ne tudja jobb kezünk, hogy mit tesz a bal. Aki mindig ítélkezik és sérelmeket emleget, aki csak méltatlankodik, az még távol van Krisztustól, az még nem tudja, hogy mi az alázat. Aki csak saját erőnyeit

tartja számon, aki csak azt szereti, hogy őt dicsérik, aki belebetegszik, mert nem méltatják érdemeit, az még távol van az alázattól, a krisztusi lelkülettől.

A vámosok, az utcanők keresték Jézus közelségét, alázattal közeledtek Felé. Jézus asztalközösséget is vállalt velük, mert bűnbánatra jutottak, ők igazán, szívükkel követték Jézust. Ők elismerték, hogy bűnösök, ezért Jézus meg is tudta őket gyógyítani, ám a farizeusokat Jézus nem tudta megigazítani, mivel azt tartották magukról, hogy nincs bűnük.

A krisztusi lelkület lényege az, hogy a lelki belső teljesen átalakul Isten mércéje szerint, öntudatosan és önként vállalja az ember a Krisztusnak való teljes elköteleződést. Pál ezt így fogalmazta meg: Nekem az élet Krisztus. Ez 180 fokos fordulat. Eddig Én voltam a középpontban, most már Krisztus lesz ott. Eddig hittem Krisztusban, most már élem a Krisztust.

Keresztyénnek lenni annyit jelent, mint új teremtménnyé lenni Krisztus által. Míg ez a Krisztusban való új élet be nem következik, addig olyanok vagyunk, mint az az üveg, melyre kívül rá van írva, hogy bor, belül pedig víz van benne. A keresztyén ember nem arra kéri Jézust, hogy távozzon tőle, hanem azt, hogy „jöjj királyom, Jézusom, szívem íme megnyitom”.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

HISZEM ÉS VALLOM

Hogyan támadunk fel?

Néha rákeresek egy-egy egyházzal kapcsolatos kulcsszóra a világhálón, mert kíváncsi vagyok hogyan vélekednek a keresztyénségről a netfüggők. A minap böngésztem a „feltámadás” kifejezést és rábukkantam egy fórumra, ahol döbbenem tapasztaltam, hogy az emberek 90 százaléka retteg a feltámadás gondolatától, sőt egyenesen elutasítja.

Kevesen állították, hogy nem érdeklí őket ez az „archivált hittétel”. De akkor honnan származik a szorongás? Talán az Egyház nem magyarázza meg kellőképpen, vagy csak nem tudjuk felfogni, amit erről a Szentírás tanít? Nétalán a Hollywood-i filmek irtózatossá képsorai rányomták negatív bélyegüket a lelkiségünkre és most sírokból kinyúló és utcákon tébláboló, félig elrothadt testű, élettel teli hullákkal képzeljük el a feltámadást?

Origenész blogger szerint régen a keresztyének nagyon egyszerűen fogták fel a feltámadás hitét. Úgy gondolták, hogy a világ végén, Isten parancsára a halottak sírjai megnyílnak, az élettelen csontok megmozdulnak, összeállnak, a porrá lett test többi részét Isten szépen összeállítja, újra egyesül a halhatatlan lélek a testtel, és így az ember elkezd újra testestül-lelkestül élni.

Ez viszont csak részben fedi a valóságot, mert a Szentírás tanítása szerint nem az a test támad fel, amelyet betesznek a koporsóba, hanem egy mennyei test! És ez számunkra a vigasztalás, hogy nemcsak lelkem vitetik azonnal az élet után Krisztushoz, az ő Fejéhez, hanem testem is Krisztus hatalma által feltámasztatván, lelkemmel ismét egyesül, és Krisztus dicsőséges testéhez hasonlatos leszen. (Heidelbergi Káté 57. válasz)

Az Ige azzal boldogít, hogy az élet nem szűnik meg a halállal (néhány filozófus azt állítja, hogy a földi életünk csak sötét előszobája az igazán örömteli Életnek), mert ugyan a test felbomlik a földben, de a lélek Krisztushoz kerül. Nála is lesz egy életformánk, tehát nem füstként, vagy ködként fogunk létezni. Az a forma a mennyei test lesz! Ez fog majd feltámadni.

Pál a korintusiaknak leírja, hogy „Romlandó testet vetnek el, és romolhatatlan támad fel... fizikai testet vetnek el, és lelki test támad fel.” (1Kor 15,42-44) Tudjuk, hogy az érzéki test eszik, iszik, szalad, fog, lát, hall, szükségletei vannak, néha beteg stb. Ám megkérdendő: mi lehet ez a „lelki/szellemi test”? Pál nem boncolgatja, és nem is tudta volna konkrétan megmagyarázni. Amit tudunk, hogy milyen nem lesz ez a test- és létformánk: nem betegszik meg, nem érez fájdalmat, nem sír, nincs bezárva sem az idő, sem a tér dimenziójába. Egyszóval: létezik!, de a jelenlegi emberi gondolkodás szerint felfoghatatlan formában (pl. a tanítványok sem értették, hogy Jézus a feltámadást követően hogy jutott át a bezárt ajtón, vagy miként tűnt el az emmausiak elől).

Ugyanígy vagyunk az örökélet dolgával is. Nagyon keveset tudunk felfogni, érzékelné abból, amit a Teremtő akar nekünk ajándékozni. De azt igen, hogy csak jót akar, ezért Krisztus eljövetelekor mi is feltámadunk és Krisztus testéhez hasonlóak leszünk, mert az élő Isten hűségesen szeret, és az „élet barátjaként” örökké életi azokat, akiket az ő képére és hasonlatosságára teremtett.

ORBÁN LEVENTE

A böjt, amelyet Isten kedvel

Mi a böjt? Hol helyezhetjük el a keresztyén életvitelben? Van-e egyáltalán helye a hitgyakorlatban? Ha igen, miben kell megnyilvánulnia? Mi a természete? Amikor a böjtről akarunk beszélni, a keresztyén tanításnak egy kevésbé ismert, és ennek következtében sokszor félreismert témakörét érintjük, amely - amint az első sorokból is kiderül - számtalan kérdést vet fel. Református közösségekben ritkán esik szó a böjtről. Valahogy megszoktuk, hogy a böjt fogalmát a katolikus és az ortodox hitgyakorlattal társítjuk. Ugyancsak meg kell jegyeznünk, hogy a századok folyamán sok téves gondolat alakult ki a böjtről.

Sokan sokféleképpen vélekednek a böjtről. Vannak, akik úgy gondolják, hogy a böjt az a gyakorlat, amellyel Istent meg lehet vesztegetni, rá lehet bérni arra, hogy

Gy. Szabó Béla alkotása

részrehajló legyen. Istent azonban nem lehet megvesztegetni, hiszen Ő pártatlan bíró. Ismét mások azt gondolják, hogy a böjt Istennel való üzletkötés: az ember ad valamit Istennek, és Isten ellenszolgáltatásként adja az ő segítségét. Azonban figyelembe kell vennünk azt, hogy mindenünk Istentől van, és ennek következményeképpen Istennel szemben nem működik az „adok, hogy adj” elv. Ismét mások, főleg görögkeleti hatásra, úgy vélekednek, hogy a böjt az a mágiikus cselekmény, amelynek bizonyos napokon történő végrehajtása során meg lehet tudni, hogy ki volt a bűnös egy adott konfliktushelyzetben, vagy amellyel vissza lehet szerezni az eltűnt értéket, vagy amellyel föl lehet oldani a különféle rontásokat. Ezekre ismét azt kell mondanunk, hogy tévednek, akik így gondolkodnak a böjtről.

Mi is tehát a böjt? A Szentírásban úgy jelenik meg, mint az ételtől való tartózkodás, amely kapcsolatban van a gyásszal, a bűnbánattal, a próbatételek miatti keserűséssel. Eleinte szükségéhez szabott volt, a későbbiekben pedig megjelent az „intézményszerű” formája is. Jézus korában a farizeusok hetente kétszer böjtöltek, kedden és csütörtökön. Viszont a Szentírás nem csupán elmondja, hogy miben állt a korabeli böjtölés, hanem el is ítéli a böjt helytelen formáit, és rávilágít annak lényegére. Most pedig a teljesség igénye nélkül próbáljuk meg pontokban összefoglalni a böjt jellegzetességeit.

- Jézus megkísértésének a története, illetve az Illés böjtölésének a leírása alapján elmondhatjuk, hogy a böjt a felkészülés ideje. Jézus felkészült a Sátán támadásainak a kivédésére, Illés pedig felkészült a hit ellenségeivel való szembenézésre. A böjt tehát felkészülés a gonosz elleni harcra, eszköz, hogy visszaverhessük a Sátánt, a világ és tulajdon testünk támadásait.

- A Hegyi beszédből és az Ézsaiás 58-ból kiderül, hogy a böjt nem lehet képmutatás. A böjtnek őszintének, szívből jövőnek kell lennie, hiszen Istent nem lehet megtéveszteni.

- Ugyancsak Ézsaiás 58 alapján elmondhatjuk, hogy a böjtnek nem szabad figyelmen kívül hagynia a szeretet nagy parancsolatát. Mozgatórugójának az Isten és embertársaink iránti szeretetnek kell lennie. Együtt kell járnia az irgalmasság gyakorlásával, a gonoszság bilincseinek megtörésével, az utolsó falat kenyér odaszánásával. - A böjt lemondással jár. A böjtölő ember általában az eledeltől tartózkodik. Viszont ezt a tartózkodást a szeretetnek kell átszönie. Szép dolog, ha azt az eledelt, amiről lemondok odaadom annak, akinek szüksége van rá.

- A böjttel járó lemondás nem a fölöslegről való lemondás. A böjtölő ember arról mond le, ami valóban létfonosságú számára. Ugyanakkor azonban azt is látunk

ABLONCZY ÁGNES

A hat tilalom

Ne sietted a dolgokat, eseményeket. Mindennek eljön az ideje, ne foszd meg magadat a várakozás örömetől, legyen időd megtudni, ki vagy!

Ne kívánd azt, amit más kapott, vedd észre, mid van, mid nincs, így kaphatod pontosan azt, amire szükséged van, amit használhatsz, amit tovább adhatsz!

Ne csapj be másokat, se cselekedettel, se hallgatással! A hamisság nemcsak másokat vezet félre, hanem téged is!

Ne ítélj elhamarkodottan, ne véleményeddel siess mások segítségére, ne elégedj meg a látszattal, nézz mögé, mert megölheti azt, aki ellen szó!

Ne félj a szenvedéstől, jobbá tesz, ne sajnáld magadat, mert az önsajnálát iszonyú rabság, nem enged örülni, lépni, helyedet megkeresni!

Ne feledkezz meg arról, honnan jöttél, hova mész, ki vezetett át mindenben! Legyen veled az, amit kaptál, amit megértettél, ez lesz iránytűd a későbbi lépéseknél!

kell (ld. Ézs 58, Jézus tanítása), hogy a böjt nem önsanyargatás.

- A lemondás célja pedig nem a magamutogatás, nem az Isten előtti érdemszerzés, hanem az önfegyelmzés. A böjtölő ember azért mond le a földi létszükségletekről, hogy ezáltal figyelmét minden javak és a legfőbb jó adományozójára, a szent Istenre irányítsa.

- A böjt tehát a gonosz elleni harc hatásos eszköze. Jézus felhívja figyelmünket, hogy nem szabad elszakítani az imádkozástól. A kettő együtt jár és kiegészíti egymást.

A Szentírás böjtről szóló tanítását gyönyörűen foglalja össze a Második Helvét Hitvallás: „Minél súlyosabban elítéli Krisztus egyháza a dobzódást, részegeskedést és minden bujaságot és mértéktelenséget, annál buzgóbban ajánlja nekünk a keresztyén böjtöt. A böjt ugyanis semmi egyéb, mint a kegyesek önmegtartóztatása és mértékletessége, tehát testünknek fegyelmzése, féken tartása és megsanyargatása, amit a felmerülő szükség szerint vállaltunk magunkra; ezáltal megalázzuk magunkat Isten színe előtt és a testtől elvonjuk a táplálást, hogy annál könnyebben és szívesebben engedelmeskedjék a léleknek. Ezért nem böjtölnek azok, akik ezekkel a dolgokkal nem törődnek, de azt hiszik, hogy böjtölnek, ha egyszer napjában megtömik a hasukat és egy bizonyos vagy megszabott időben tartózkodnak bizonyos ételektől azt gondolván, hogy pusztán ennek az elvégzésével kedvében járnak az Istennek és jót tesznek. A böjt a szentek imádságának és minden erénynek támasza.”

PAPP GYÖRGY

OLOSZ LAJOS

Tékozló fiú

*Ide cseppentünk valahonnan.
Az életszikránk itt lángra gyúlt,
ezüstözi a szűk eget,
megvilágít a számtalan mindenségből
egy szomorú, korlátos porondot
és néhány, idegen magasságból
leszakított, sűrű felleget.
Letérdepelve kitarjuk karunk
és meztelenül esdlünk az ég felé.
Érezzük, hogy kárhozatunk örök,
érezzük, hogy kiszakadtunk
az ősoththon nyugtató öléből,
hogy adatott nekünk
az egyedüllett hideg éjele...
És lefutnánk a földről,
mint az elveszett, hazaesdő gyermek, –
ha megcsillanna
a szuroksötét éjben
az apai ház áhított mécsese.*

Mártírok és áldozatok Bihar megyében*

Mindenekelőtt szeretném leszögezni, hogy tulajdonképpen az egész társadalmat áldozatnak kell tekinteni, s éppen ebből kifolyólag a társadalom áldozati voltáról ugyanolyan könnyű beszélni, mint a kommunizmus áldozatai közül kiemelni a személyeket, csoportokat, vagy közösségeket.

Azt sem lehet elhallgatni, hogy a rendszerváltás után 20 esztendővel, nagy vergődés és kínlás az emléknep megszervezése. Egyrészt azért, mert felnőtt egy generáció, akik számára mindez a történelmi múlt és mint befejezettnek tekintett történnel nem tudnak mit kezdeni. Másrészt pedig azért, mert a nagy többség felejteni, vagy felejtetni akar. Vagy az emlékek iszonyatosak, vagy pedig a terhelt lelkiismeret, de még inkább az elszámoltatástól való félelem szeretné végképp levenni a napirendről az ügyet.

Természetesen, nem engedhetünk semmiféle nyomásnak, ezért azok helyett, akik legszívesebben felejténnék és azokkal szemben, akik felejténnék szólni kell az áldozatokról.

A teljesség igénye nélkül szólok az áldozatokról:

I. SZEMÉLYEK

- Sass Kálmán – érmihályfalvi református lelkész (kivégezték)
- Büte János – hegyközkovácsi református lelkész (halálra kínozták)
- Balaskó Vilmos – érolaszi református lelkész
- Székely Lajos – érszöllösi református lelkész
- Visky Ferenc – magyarkécsi református lelkész
- Bessenyei Gyula – árpádi földműves
- Bessenyei Imre – árpádi földműves
- Szabó József – margittai gyógyszerész
- Kovács Ferenc – érbogyoszlói tanító
- Ákos Zsiga – püspöki hentes
- Jenei Mihály – szalárdi földműves
- Medve József – szalontai földműves
- Elekes Károly – bályoki tanító
- Baróthi Béla – kortvélyesi kereskedő
- Szabó Péter és Darabont Ferenc – bihari földművesek

II. CSOPORTOK

- Biharfélegyházi csoport
- Érmihályfalvi csoport
- Biharvajdai csoport
- Érolaszi csoport
- Szabadságra Vágyó Ifjak Szervezete

- Szent László templom védői
- Feketeerdői csoport
- Micskei csoport

III. KÖZÖSSÉGEK

- Mezőfalva
- Biharvajda
- Érmihályfalva
- Érolaszi
- Biharfélegyháza - Jákóhodos
- Micske
- Feketeerdő
- Biardiószeg
- Hegyközszentimre
- Minden település, melyet lerombolásra ítélték

Ismétlem: nem a teljesség igényével készült ez a felsorolás, hiszen máig sem készült el a kommunizmus bűneinek számbavétele.

Javaslom, hogy Bihar megye összes településén vegyük számba a történeteket. Szükséges ez az önismerethez, de szükséges annak megértésére, hogy mi és miért történik mivélünk.

FORRÓ LASZLÓ előadótanácsos

(* Elhangzott a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapján, 2009. február 25-én, Nagyóradon.)

GYŰLEKEZETI MŰLTIDÉZŐ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

törtérvényszék elnöke. Gazdag könyvtárát a forradalom alatt solymosi birtokán feldúlták.

Az Institorisok közül nem János, hanem fia, Kálmán vitte a legtöbbre. Városi főjegyző, iskolaszéki elnök, operaénekes, 1901-1905 között Arad polgármestere volt.

A telepítési okmányt aláírók vállalták, hogy az Institoris uradalomból (birtokból) kihalásig terjedő területen, mintegy 210 család részére „telepítvényt” létesítenek. Kötelezték a telepeket arra, hogy az utcán, a lakóház előtt 7 és fél láb távolságra facsémétéket, az udvaron édes szedret termő fákat ültessen és a belsőség egy részét gyümölcskertté alakítsa át, s legalább 20 meghatározandó nemes gyümölcsfát telepítsen és azokat a jó gazda gondosságával állandóan gondozza. Szigorúan megkövetelték, hogy el kell készíteni az utcai árkokat, sőt a települést megfelelő fákkal körül kellett ültetni. Kötelezték a települőket, hogy saját erejükkel templomot és paplakot építsenek.

A telepítés első hulláma idején többségben katolikus vallású lakosok jöttek, de érkeztek Peregről, Feketegyarmatról és Sarkadról is telepezek.

A 20. század elején felépült a római katolikus templom, parókia és felekezeti iskola.

Az újonnan létrejött kerületben 1933-ban megalakult a Protestáns Kör egyházi-kulturális egyesület. A kör helységében

rendszeresített istentiszteleteket tartottak. Mivel egyik félnek sem volt temploma, a kerületben mozgalom indult egy önálló református templom megépítéséért (1936). Végül is 1937-ben Höfer Adolfné szül. Rác Hermina hagyatékából ingatlant vásároltak (Antim Ivireanu u. 6 sz. alatt), ahol berendezték az első református imaházat: szószék, harmónium és harang vásárlásával, beszerzésével. Ekkor a gyülekezet még a Belvároshoz tartozott. 1948. január 1-től mint önálló egyházközség működött, melyet az Egyházkerületi Közgyűlés 1955. szeptember 20-i határozatában elfogadott. Így indult be Arad Mosóczi-telepi református gyülekezet önálló élete Díz Péter lelkipásztor irányítása alatt.

A lélekszám változó volt (kezdetben 1300), de a nagy városi építkezések után megcsappant. Templomépítésre anyagi lehetőség nem volt. A gyülekezet élére 1990-ben Józsa Ferenc lelkipásztor került. Istentől áldott, buzgó szolgálata maradandó gyümölcsöket termelt: 1992-ben felépült az új lelkipásztori lakás, melléképületek, ifjúsági- és szóránypont, kladovai tábor. A régi imaház 1993-ban átadta helyét egy szép új templomnak, melyben ma is bárki lelki otthonra találhat, és amelyet 1995. december 3-án Tőkés László püspök jelenlétében szenteltek fel.

A munkálatok költségeinek nagyobb hányadát a hívek áldozatkészsége, cselekvő hite fedezte, akik az anyagi támogatáson túl közmunkával is segítették a templomépítést. A mesterek is, mint a gyülekezet tagjai,

kedvezményes áron dolgoztak. A presbitérium, a nőszövetség, az IKE is jó példával jártak elől az építkezési munkálatok során. Sokban segítette az építkezést az a pénzösszeg, amit a gyülekezet pályázat útján kapott az Egyházkerületől. További segítséget jelentett az a hollandiai segélyszállítmány, amelyet a munkálatok előmeneteléhez értékesített a gyülekezet.

A református gyülekezet újjászervezése Mikelakán 1947-ben következett be, 62 család, 120 lelket számláló kis gyülekezet megalakulásával. Első istentiszteletüket 1947. július 7-én tartották Hajós Sándor házában. 1962-ben az ingatlan állami tulajdonba került, a gyülekezet imaház nélkül maradt. Egyházmegyei határozattal egyesül a mosóczi-telepi gyülekezettel és Istennek legyen hála ma is együtt vannak.

Bibliai értelemben az „építés” azt jelenti, hogy Isten az egyes embert be akarja építeni az Ő szent lelki templomának épületébe, a közösségbe. Ha be akarunk épülni Isten templomába, hagyjuk magunkat az Ő Igéje által formálni, mert a sok fölösleges szöggel nem lehet felhasználni bennünket az isteni építkezésnél.

Az apostolok, reformátorok, hitvalló ősünk üzenik nekünk századokon át: „És most atyámfiai ajánlak titeket az Istennek és az Ő kegyelmessége Igéjének, a ki felépíthet és adhat néktek örökséget minden megszentelték között.” (ApCsel 20,32)

Soli Deo Gloria! Egyedül Istené a dicsőség!

Karácsony Sándor, a pedagógus (2.)

A transzcendensre nevelés

A magyar világnézet című könyvében a világnézetű neveléssel, *A magyarok Istene* című könyvében a vallásos neveléssel foglalkozik. Ide tartozik még: *Nyugati világnézetünk felemás igában* és a *Hegyi beszéd* című bibliamagyarázata. A magyar világnézet túltal önmagán és vallásos elemeket hordoz magában. A magyar feladat lényegét így határozza meg: „Magyarnak lenni annyit, mint hídnek lenni a népek és eszmék, tájak és korok közt. Híd a magyar táj, és híd a magyar sors is... Nem minden fajta lélek alkalmas erre a szerepre, a magyar lélek az.” (*A magyar világnézet*, Bp. 1941. 345. oldal)

A világnézet vallásos foka a nevelés. Az élet egységes, együtt él benne múlt, jelen és jövő. A múlt, mint érzélem, a jelen, mint értelem, a jövő, mint akarat.

Ha a „magyar” „nézi” a világot, volta-képpen éli az életet, végzi a magyar feladatot. A világnézetű nevelés végső elemzésben nemzetté nevelés.

Vallásos nevelés

A társas-lélektani kategóriák felső határa a vallás. A hit egyéni lélektani, a vallás társas lelki kategória. A pap: vall. Cél, hogy a növendék hívővé váljon, bizonyágtétezővé. A vallásos nevelés tulajdonképpen vallásos magatartás (*A magyarok Istene*, Bp. 1943. 6. oldal). Vallomásunk mindig ez: nem magunkéi, hanem az Ővéi vagyunk: igényeltetünk Általa.

A vallás: bizonyágtétel Istenről, szeretetéről, kegyelméről, az örök életéről. A vallásos nevelés lényege: bizonyágtétel szóban és magatartásunkkal. A vallásos nevelésben fontos szerepe van a közösségnek. Az Ő kegyelméből növekedhetnek ifjaink, küldetésüket vállaló igazi életet élő felnőttekké.

Viszonyulással, párbeszéddel, megértéssel, szeretettel és példaadással, azaz bizonyágtétellel neveljünk.

Karácsony Sándor a vallási és nemzeti megújulás szükségességét hirdette és végezte. Ő vallásos ébredést tudott elindítani. (Énekeskönyv 1939, Hatalom alá vetett ember, 1Kor 13 magyarázata, Bibliaolvasó kalauz)

A társadalmi nevelés

(*A magyarok kincse, Magyar ifjúság, Ocsú-dó magyarság*) Az *Ocsú-dó magyarság* (Bp. 1942) című könyv alapvető mondanivalója: a magyarság felocsúdása, jövője, a nevelés hatékonyságától függ. A nevelésügyi központi jelentőségű probléma a magyar életben. Csak életközösségben lehet életközösségre nevelni. Ocsúdás után ébredésnek kell következnie.

Társadalmi nevelés nincs értékelésre nevelés nélkül. A megoldás mindig és mindenben Krisztus. A társadalmi nevelés lényege a szolgálatra nevelés.

Jogi nevelés

(*A magyar demokrácia, A magyar béke*) A magyar demokrácia (Bp. 1945) című könyvében vallja: autonómiára csak a növendék autonómiájának biztosításával nevelhetünk.

A jogi nevelés tanítási formája nem az előadás, hanem a párbeszéd (*A magyar észjárás*, Bp. 1939. 280-290. oldal)

A *magyar béke* című könyvében hirdeti: meg kell békülnünk ifjúságunkkal, szomszédainkkal, az „itthoniakkal”, és mindenképp előtérbe kell békülnünk Istennel.

A felnőttneveléssel, a szabadművelődéssel kapcsolatos elvei demokratikusak: a nevelő illetékes társa legyen a felnőtt tanítvány. Egyenrangú fél. A szabadművelődésben maga művelődik a nép, ahogy igénye és kedve tartja. Karácsony Sándor arra figyelmeztet, hogy össze kell gyűjteni a magyar nyelv kincseit, a néptudomány kincseit. (*A magyar béke*, Bp. 1947. 92. oldal) Ez a feltétele kulturális életünk, és egyben nevelésügyünk megújulásának, a magyar tudományos ébredésnek. Szükséges: nevelésügyünk magyarrá tétele.

Karácsony Sándor nemzetnevelő volt, aki mindenkit fel akart emelni az igazi magyar művelődés és tudomány fokára. Eszméi, tanítási változatlanul időszerűek és érvényesek. Míg nem ismerik összes műveit, addig csak félreismerik. Ő mindenkit ismert. Írásait áthatotta nemcsak értelem, de érzelmi, akarat és hitvilága is. Pedagógiai művei klasszikus művek, vagyis mindig időszerűek, mert igazak. Küldetéses nevelő. A jövőnek élt és írt. Küldetését mindig nagy alázattal végezte.

Apácait Gyulafehérvárról Bethlen Miklós és diáktársai Kolozsvárra is követték. Mi is híven követjük Karácsony Sándort. Ő drága, szerető lelkével ma is itt van közöttünk, bennünk.

Ő mindig olyan öntudattal tanított, nevelt, dolgozott, adott elő, írt, mintha számára az a nap lenne az utolsó, és olyan lelkiismeretesen, mint aki tudja, hogy az ő munkájától, előadásától, írásától, nevelésétől és életétől függne a magyar nemzet jövője.

Karácsony Sándor a legnagyobb magyar pedagógus, mert ő a legigazibb magyar. Egész életében becsületesen, szabályszerűen és áldozathozóan harcolt a nevelés megújításáért. Ő hű maradt ifjú és felnőtt tanítványaihoz. Mindenkit boldoggá akart tenni. A *magyar demokrácia* című könyvében ezt írja: a református keresztyén nevelés jövője a keresztnevelés, a boldogságra nevelés (Bp. 1945. 122. oldal).

Mint pedagógus küldetését elvégezte. Ő nem maradt adósa az életnek, az élet maradt adósa őnek. (Vége)

XX. HAJNAL AKAR LENNI NÉPDAL-ÉNEKLÉSI VERSENY. A Szent-Györgyi Albert Társaság, a Dinu Lipatti Filharmónia, a Romániai Magyar Dalosszövetség, a Szatmárnémeti MADISZ, a szatmárnémeti Szentlélek plébánia, a Szatmárnémeti – Németi Református Egyházközség, az Ady Endre Társaság, a KÓTA, Magyar Kórusok Zenekarok és Népzenei Együttműködési Szövetsége szakmai támogatásával **2010. október 22-24.** között rendezi meg Szatmárnémetiben a XX. Hajnal Akar Lenni népdaléneklési versenyt, (HAL) a világon bárhol élő magyar, nem hivatásos népdalénekesek számára.

A versenyen fellépők a KÓTA XVI. Országos Népzenei Minősítést is megkapják a szakmai bírálótól. Az Arany Páva minősítést elérőket a KÓTA meghívja az Országos Arany Pávás Népzenei Gálára, ahol a legjobbak Arany Páva nagytíjban részesülnek!

Részvételi tudnivalók: Részt vehet bárki, aki betöltötte 12. életévét. Felső korhatár nincs. A versenyzők küldjék el a Szent-Györgyi Albert Társaság címére (440030 Satu Mare, Mihai Viteazul 10. e-mail cím: csirak@sm.rdsnet.ro) jelentkezési lapjukat, melyen a következő adatokat kell feltüntetni: név, születési adatok, lakcím, telefonszám, e-mail cím, foglalkozás, felkészítő, segítő neve, a versenyen induló két dalszöveg és a csokrok alkotó dalok címe, és a csokrok alkotó dalok szövegének kezdő sorai, az eddig elért eredmények, és a korábbi KÓTA minősítések felsorolása (év, fokozat, hol kapta), technikai igény a fellépéshez (pl. asztal). **Jelentkezési határidő 2010. október 11.**

A verseny szervezői javasolják, hogy minden megyében rendezzék meg a verseny megyei szakaszát, ahol eldől, kik képviselik a megyét, az októberi Kárpát-medencei vetélkedőn.

Az énekesverseny zenei anyaga. Minden versenyzőnek két dalszöveggel kell jelentkeznie, vagy lehet egy ballada és egy dalszöveg is. Törekedjenek régi stílusú dalokból meríteni. Egy dalszöveg előadási időtartama nem lehet több 4 percnél. Népies műdalokat és feldolgozásokat nem fogadunk el. A versenyzők szülőbambájukban, vagy hangszerezzel is énekelhetnek. Ajánljuk, hogy versenyen népviseletben vagy stilizált népviseletben szerepeljenek. A XX. Hajnal Akar Lenni népdaléneklési versenyhez táncához kapcsolódik, zárásképpen pedig gála, amelyen fellépnek a verseny legjobbjai valamint meghívott művészek.

Minden jelentkezőt szeretettel várunk és sok sikert kívánunk a fellépésekhez, a megmérettetéshez, hagyományaink élményszerű előadásához, ápolásához!

A verseny egyik médiapartnere a Harangszó.

EMLÉKEZETES PRESBITEREK

Ady Endre (1877-1919)

A Királyhágóra kaptatva érkezünk Csucsára. A fák között feltűnik a hajdani hírneves Boncza-kastély. Az út mellől viszont eltűnt a szépséges műemlék fatemplom, az orthodox hit kedves imahelye. A helyi reformátusság a maga 108 lelkes létszámával fiókegyházként élt már az első világháború előtt is. (Temploma kőzadakozásból újjult meg.) 1917. március 8-án tartott presbitériumi ülés jegyzőkönyvének 5. pontja arról tudósít, hogy a 8 tagú presbitériumba 12 évre megválasztották Ady Endre urat, aki ugyanezen a napon 500 aranykoronát adományozott a kicsiny egyház fenntartására.

Ady Endre urat azonban nem ezért választották presbiterré! Mégcsak nem is azért, mert 7 kálvinista prédikátor utódát (aki mellékágakon még 25 lelkészt tarthatott számon elődei között!) tisztelték benne. Dózsa György „unokája” a 20. század kezdetének minden hatalmassággal perlekedő prófétája, Isten megtérő gyermeke volt az, kívül a presbitérium kiegészült. Sem a választók, sem a megválasztottak nem sejtették, hogy ez a presbitériumi szolgálat ténylegesen csak 1 évig tarthat, s jogilag sem két évnél tovább. A budapesti városligeti szanatóriumban már 42 évesen örök álomra hunyta le szemét a nagy költő.

Mindezt Bottyán Jánostól, a református újságíró neves művelőjétől tudhatjuk, aki nem győzte Ady elhallgatása, kisajátítása, életművének „át”-értelmezése évtizedeiben megörökíteni Ady Endre kapcsolatait egyházával. Hitéről versei beszélnek. E kapcsolatok a költő születése előtt évszázadokkal kezdődtek, s holta után örökre tartanak. Legfeljebb a hírhedt Révai József által „okított” nemzedék csodálkozik azon, hogy Ady Endre hitvalló református, és a Szentírásnak sok tudósnál értőbb hirdetője. Az örök szállodalakó Csucsán már az örökkévalóságra készülődik. E tisztségvállalással is kifogja a szelet azok vitorláiból, akik majdan „értelmezni” akarnák őt. Ez vagyok én! Punktum!

Ady Endre lelkileg is, szervezeten is presbitertársunk.

Halála előtt néhány nappal két üstökös találkozik. A másik: Szabó Aladár, a „belmisszió atyja”. Kórházi ágyon az egyik. Betegszoba ajtaján kopogtat a másik. Másfél évtizeddel korábban a másikat jól megtámadta az újságíró Ady. „Bigott misszionárius”-nak titulálta. Ennek ellenére a „bigott misszionárius” felkereste a „konok kálvinistát”, mert lelke üdvösségéért érzett felelősséget. A kopogtató jól hallotta, amikor az üzenetközvetítő nővérek azt mondja a költő: „kiseprűzném”. Ennek ellenére elkezdődött az egyoldalú beszélgetés. Szabó Aladár szólt néhány szót, a költő konokul a fal felé fordult. A harmadik találkozáson azon-

ban így szólt: „már vártam”. Az utolsó, ötödik alkalommal pedig szó szerint ezt mondta: „Tessék mondani, hogy én, aki igazán nagyon mélyen átérezve, átélve tudtam fogadni a felém kinyújtott bűnbocsátó kegyelmet Istentől, imádkozhatnék-e – imádkozhatnánk-e – azért, hogy a verseimet, akik olvassák, úgy értsék meg, hogy én abban Istent keresem és azért Istennek akartam dicsőséget adni.”

Így hát minden okunk megvan arra, hogy Ady istenes verseit presbitériumi bizonygátétként olvassuk. S figyeljünk reá mint presbitertársak. A „belmisszió atyja” már II. éves teológus volt, amikor a messze távolban az ismeretlen 6 éves kisfiú – Ady Endre – így töprengett magában a nagyon sáros, fekete karácsony szombatján:

... Szeretném az Istent
Nagyonan dicsérni,
De én még kisfiú vagyok,
Csak most kezdek élni.
... Isten-dicsőre
Mégis csak kiállok...

(Kis karácsonyi ének)

Eközben dacosan dobant új csizmájával, mert a szülői tilalom miatt nem mehet a nagyokkal betlehemezni. Sártól féltik a kis csizmát.

Életművének egyharmada – azaz 907 versből 300 – olyan biblikusan megalapozott „istenes” vers (ezek nem tévesztendőek össze a „vallásos” versekkel), hogy valamennyi egy-egy igehirdetés. Ady versei megértésének főfeltétele az elmélyült és szakszerű bibliaismeret. Enélkül hogyan értenénk pl. „Az Isten-kereső láрма” nagy-szerű sorait, köztük: „Neved sem értem, Istenem” (Sok hívőnek botránkozás, sok ateistának: csemege...). Pedig egyszerűen csak arról van szó, hogy előzőleg olvasott néhány „Bábel-Bibel”-vita keretébe tartozó cikket. Ezek a 2Mózes 3,14-ben olvasható „Ehjuh, aser Ehjuh” istennév-magyarázat lehetséges változatait taglalták. Tényleg, mit

is jelent „Jahve”? A lényeg a vallomás, hogy a nagy zűrzavar közepette lelke csak az Urat keresi!

Isten drága pénzében a talentumok példázatán elmélkedve saját adósságai, mulasztásai jutnak eszébe. Kegyelmi időt kér. A sokat vitatott Békesség ünnepén címűt vallásellenes szatírának tüntették fel. Holott a karácsonnyal visszaélő, azt kiüresítő keresztyéneket korholja. Megrázó igehirdetés ez a javából. Az Ádám, hol vagy?, Az Úr érkezése, Imádság háború után az evangéliumi gondolkodás oly kincsei, melyeket minden nyelven tanítani kellene. Még maga Kálvin János is örült volna, ha a „hivés”-re ilyen találó tartalmas megfogalmazást talált volna: „Hiszek hitetlenül Istenben, mert hinni akarok...” A teljes Heidelbergi Káté tulajdonképpen ennek a gondolatnak a kifejtése: Az ember nyomorúságáról, megváltásáról.

Ady Endre életművét előbb az ún. keresztyén-ellenes „keresztyén-kurzus” tipor-ta. Majd egy fél évszázadon át Révai József nyomán vörös lumpenek élharcosává fokozták le. Mi református presbiterként becsüljük érdeme szerint „Isten drága pénzét” – s éljünk vele minél többen.

PAPP VILMOS

ADY ENDRE

Intés szegény
legényeknek

Most, a gyáva szemérmertlenség
Kurjongató, rossz éjjelen,
Böcsületére jól vigyázzon
Minden nemes szegény legény.

Egy életünk és egy halálunk
S a régi, hős idők alatt
Élet s Halál peremén jártunk,
Nekünk nem új e gondolat.

Kit elsodor e zagyva éjjel,
Ki megmarad fészek-rakón,
De mi közülünk játszék csinján
Mindenki a tárogtatón.

Mi másoknál messzebről jöttünk
És örök, amit akarunk,
Ha úgy akarja a muszájság,
Jól van, jól van, hát meghalunk.

De az a mi gyönyörűségünk,
Hogy, ha minden reped, szakad,
Böcsületes szegény legények
Pihennek a romok alatt.

Megállott, de lehet folytatni
A jó szemek, a szép szemek
Érdemes, örült látomását,
Az Életet, az Életet.

1915, március

Bosé – egy közösség a keresztyének látható egységéért

Festői tájakon vezet az út a kis észak-olaszországi faluba Magnanóba. A településtől néhány perc csak az út gyalogosan, és az arra utazó egy monostorra bukkan. Bosé egyike a legfontosabb egyházi jellegű közösségeknek, melyek a II. Vatikáni Zsinatot követően Olaszországban alakultak. Hírnevét több megvalósításnak is köszönheti, de mindenekelőtt annak, hogy ez a közösség a világon szinte egyedülálló módon létrehozta azt, amiről sokan csak beszélni tudnak (néhányek pedig csak beszélni akarnak): a keresztyének látható egységét.

Kezdjük az elején a Közösséggel való rövid ismerkedésünket. Azon napon, amelyen a Zsinat befejeződött (1965. december 8.) Enzo Bianchi, egy 21 éves olasz fiatalember elkezdett egymaga szerzetesi életet élni egy tanyán, Magnanó közelében. Csupán 1968 augusztusában szegődött hozzá három másik társa, köztük egy svájci református lelképásztossal és egy nővel. Ezzel megvetették a Boséi Testvériség elvi alapját: a monostor ökumenikus lesz, tagjai pedig egyaránt lehetnek nők és férfiak. Eleinte a helyi püspök heves ellenállásával találták szembe magukat, de Torinó akkori bíboros-érsekének hathatós támogatását élvezve, a közösség túlélte a kezdeti nehézségeket, s később a helyi főpásztor jóváhagyását is megkapták.

Jelenleg a boséi szerzetesi közösségben nyolcvan testvér él. Közülük többen is református egyháztagok, egyikük lelképásztor. Életük gerincét a monasztikus ideál képezi: ora et labora. A kegyességi élet kulcsa a naponta háromszori közös imádság és Szentírás-olvasás, valamint az egyéni biblia-olvasás, melynek gyümölcseit hetente egy alkalommal megosztják egymással. Az

imádság különlegesen mély módja és alkalma a zsoltározás, amely a mi magyar református egyházunkban is szokásban volt a 18. század közepéig.

Nemcsak imával, de munkával is lehet Istent dicsérni (ahogyan Kálvin is tanítja). Épp ezért a kétkezi munka nagyon fontos a monostor életében. A mindennapi betevő falatért a közösség tagjainak meg kell dolgozniuk. Földművelés, agyagedények készítése, ikonfestés, könyvkiadás. Ezek mind a napi életritmus részei.

Bosé távolról sem egy öncélú baráti társaság, egy önmagát a világtól elszigetelő egyesület. Nemcsak önmagukért imádkoznak, hanem teszik ezt az egész világért, s benne az Egy, Szent, Egyetemes és Apostoli Egyházért. Ezért az Egyházért azonban nem elég csak imádkozni, munkálkodni is kell érte. Bosé pusztá léte, továbbá a sokszínű programok, amelyek az odalátogatókat várják, a vendégfogadók szeretete és szolidaritása ékes bizonyítékai annak, hogy ennek az imádságnak és munkának gyümölcse van.

Rövid ismertetőmet, melyet ottani tapasztalataimra és élményemre alapoztam, hadd zárjam a boséi testvériség alapítójának és vezetőjének szavaival: „Egy olyan világgal szemben, amelyet egyszerre fenyeget az arctalan tömeggé válás és az individualizmusba való bezárkózás, valóban jel lehet azon férfiak és nők tanúságtétele, [...] akiknek osztozatosan alapuló közös élete a szentháromságos komuniót beszél el az egyház és a világ jelenidejében.” (Enzo Bianchi: *Nem vagyunk különbek – a szerzetesek mint jelentéktelen laikusok* - Bencés Kiadó, Pannonthalma, 2008).

NAGY NORBERT teológiai hallgató

DERÚS PERCEK

Kun Béla háza

Híres és tudós professzora volt a Debreceni Református Kollégiumnak, majd 1914 után az egyetem jogi karának Kun Béla egyházjogász. Jelentős szerepet játszott a közéletben. Számos szakkönyvet írt, de újságcikkeinek sincs se szeri, se száma. Évekig szerkesztett egyházi hetilapot.

Amikor 1919. április 23-án Debrecen megszállták a román csapatok, a városi szállásmesteri hivatal tisztviselőjével román szállásmester tiszt járta a várost a csapatok észállásolása végett. A tisztnek jómódú polgárházaknál kerestek szállást. Így érkeztek Kun Béla professzor házába. A román tiszt megszemlélte a házat és lefoglalta az általa kiszemelt szobákat és felírta, hogy hány tisztet szál-

lással el oda. A végén megkérdezte, hogy kié ez a ház?

– Kun Béláé – hangzott a válasz.

A román tisztnek tágra nyílt a szeme, elakadt a szava, összecsapta az iratait és szó nélkül távozott. Egyetlen román tisztet sem szállásoltak oda. A Tanácsköztársaság legtöbbet emlegetett, azonos nevű vezetőjével tévesztette össze a szállásmester Kun Béla professzort, ezért nem mert senkit sem szállásolni a házába. A következő időkből annyi inzultra érte a professzort, mivel sokan azt hitték, hogy azonos a népbiztossal, hogy végül felvette a „szentpéterit” előnevet és attól kezdve Szentpéter Kun Bélaként szerepelt.

CSOHÁNY JÁNOS

OLVASÓLÁMPA

Magvak a jövőnek

Varga Béla-Tibor (1911-1986) református lelkész-tanár megírta a *pusztadaróci* református egyház történetét a kezdetektől 1950-ig.

Hadd valljon a szerző saját könyvéről: „Ez a harmadik egyházközség, amelyiknek a történetét megírtam. Külön-külön mindegyikre sok gondot, fáradságot kellett áldoznom, de megvan az eredménye: a múlt minden áldásával, felemelő erejével jövőnk alapja lehet. A múlt ismerete megkönnyíti számunkra a jövőben a tájékozódást, megmutatja a hiányokat, a mulasztásokat, s elősegíti a jövő építését. A gyülekezet öntudatát pedig nagyban emelheti, ha már a konfirmációi oktatással a növendékek megismerik egyházuk történetének főbb vonásait. Főképp az a cél lebegett előttem, hogy az ilyen egyházközségben a gyülekezet öntudatát erősítsük a múlt megismertetésével.

Kérem, hogy az utánam következő lelkészek hűséges, lelkiismeretes munkával írják meg egyházunk történetét időtlen időkre. „Annak pedig, aki végtelen bőséggel mindeneket megcselekedhet, feljebb hogyanem mint kérjük, vagy elgondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint, Annak legyen dicsőség az egyházban a Krisztus Jézusban nemzetségről nemzetségre örökkön örökké. Amen!” (Ef 3,20-21)”

Fogadják szeretettel a könyvet és íróját, aki a rábízott maroknyi közösségekben a lélek tisztaságát őrizte a jövőnek.

Vetés és aratás

Varga Béla-Tibor református lelkész-tanár tíz éven át (1940-1950) szolgálta az *atyai* református egyházat, amelynek megírta a történetét.

Kövesút nélküli hely volt ez akkor, ahol lámpafény nélkül írt, olvasott több nyelven. Magvetőként sokat tett ebben a kicsi gyülekezetben. Állandóan javított, épített és a pályakezdő lendületével, szeretetével gondozta az emberi lelkeket.

Ajánlásában így ír célkitűzéseiről: „Építsünk, de mindig szeretettel. A múlt századok példája, a XVII. és a XVIII. századi tradíció, a nagy erkölcsi tőke legyen hajtóerő számunkra. A tradicionális szellem szolgálata lemondó, önfeláldozó, öntudatos reformátusokat követel a munkamezőn sorainkban és nyomainkban, akik nem a meghátrálás emberei, hanem a hitéi, akik erős akaratukkal, cselekedeteikkel, odaadásukkal nem csak megközelítik, de felül tudják haladni, meg tudják fényesíteni a múlt legnagyobb áldozatát és elkötelezését is. Az atyai egyháznak ajánlom hálám jeléül.”

Mi, gyermekei, ajándéknak szánva nyomtattuk ki a kötetet az egykori hívek leszármazottainak.

VARGA AUGUSZTA tanárnő

A TENKEI MŰVELŐDÉSI- ÉS HONISMERETI KÖR MEGHÍVÓJA. A Magyar Írószövetség és a Tenkei Művelődési- és Honismereti Kör szeretettel hívja Önt és érdeklődő barátait Dél-Biharba, a Fekete-Kőrös partján fekvő Tenkére (Tinca), a Református Művelődési Központba **Sarusi Mihály**, József Attila-díjas író, Táncsics-díjas újságíró február 25-én, csütörtök este 6 óra-
kor kezdődő könyvbemutatójára, amelyet a Magyar Szak- és Szépirodalmi Szerzők és Kiadók Reprográfiai Egyesülete (MASZRE) támogatásával rendezünk.

Az esten a Pinceszér (Széphalom Könyvműhely, Budapest) és a Hiábahaza (Vár Ucca Műhely Kiadó, Veszprém) című kötetekkel ismerkedhetnek meg az irodalombarátok és beszélgethetnek a szerzővel **V. Szabó János** közreműködésével. Fellép a szilágyosmlyói Szederinda citeraegyüttes (vezetői: Gáspár Attila és Széman Rózsa).

A szalontai református templom

KÖNYVBEMUTATÓVAL ZÁRULT AZ EGYETEMES IMAHÉT NAGYSZALONTÁN. A január 24-i záróistentiszteleten **dr. Kiss Jenő**, a Protestáns Teológiai Intézet tanára hirdette az Igét a Mt 5,1-10 alapján. Az első négy boldogmondás arról szól, hogy Isten a mi igényeinket, szükségünket elégíti ki, a következő négy vers pedig már a mellettem lévőről szól, a befogadásról, amely a hovatartozás élményét erősíti meg – mutatott rá az igehirdető. Az istentisztelet után **Visky István** pelbárhidai lelképásztor mutatta be a Bihari Egyházmegye által kiadott áhítatos könyvet. Szabó Aladár, a könyv szerzője a 19. század jeles teológusa volt, aki annak ellenére, hogy tudós volt, nem teológiailag próbálta az embereknek Isten Igéjét átadni, hanem azt tanította, hogyan lehet Istent látni, érezni és továbbadni. Szabó Aladár a modernkori református lelkiség elindítója volt. Könyvében Isten megismerésére próbált tanítani - mondta **Visky**. A mi református egyháztagjaink, a lelkiséget kereső, a lelkiségben járó egyháztagjaink Spurgeon-t

és Chambers-t olvasnak, ami szintén nagyon jó olvasmány, de hát itt van nekünk Szabó Aladár, aki a mi Spurgeon-ünk. **Visky István** elmondta: A következő kötet egy teológusprofesszor, néhai dr. Major Huba kézirata, ami a Bihari Egyházmegye kialakulásáról, első évtizedeiről szól.

KISS GÁBOR

HOSPITÁCIÓ 2010 – VÁLLALKOZÁS-KÉPZŐ SEMINÁRIUM LELKÉSZEK-ÉS VILÁGIAKNAK. 13 éve alakult Németországban az Initiative für evangelische Verantwortung in der Wirtschaft Mittel- und Osteuropas e.V. (Evangelikus Felelősség a Közép-Kelet Európai Gazdaságért Kezdeményezés – bejegyzett egyesület) Egyesületünk 550 tagot számlál, többségükben németországi kis- és középvállalkozásokat és egyéni vállalkozókat. Mottónk: vállalkozó szellemű, evangélikus, összetartó, gyakorlatias. Az Initiative egyesület kis- és középvállalkozásokat, valamint új, létesítendő vállalkozásokat támogat, 13 közép-, kelet és délkelet európai államban, ezzel járva hozzá a szociális piacgazdaság felépítéséhez, a polgári középosztály és az egyház közötti hídépítéshez. Partnerszervezteink a 13 országban levő protestáns egyházak, így a Romániai Evangélikus és Református Egyház is. Továbbképző szemináriumokat szervezünk, üzleti tanácsadást – önállósulni akaró személyeknek is. Segítséget nyújtunk együttműködő partnerek keresésében, információ- és tapasztalatcserét a saját bizalmi hálózatunk keretében és meghívjuk a (leendő) vállalkozókat és vezetőket egy három hetes németországi hospitációra. Ez magába foglal egy bevezető szemináriumot, melynek helyszíne Beyreuth, és egy 14 napos praktikumot, a vállalkozásnak megfelelő németországi partnernél, majd egy zárószemináriumot és az éves konferenciánkon való részvételt. 2009-ben 17 személy vett részt ilyen hospitáción Németországban, 6 országból, Romániából 5 személy. 2010-ben lesz a 11. Hospitáció, szeptember 19. – október 10. között, melyre 2010. március 15-ig lehet jelentkezni. 10 év alatt mintegy 130 közép- és kelet-európai személy fogadta el meghívásunkat. Az érdeklődők bővebb információkat találnak a honlapon: www.initiative-europa.eu, kiemeltetve a hospitációról a „Hospitation” főmenüben olvashatnak. Fordulhatnak közvetlenül az alapítvány hospitációkért felelős munkatársához, **Dr. Eckhard Weber**hez is, e-mail cím: emweber@gmx.de. Szeretettel várjuk érdeklődését.

IDÉZŐJEL

„A misszió nem program, hanem állapot; vagyis elsősorban nem gyülekezetépítés, evangelizáció, bibliaóra, plakátolás, szervezés, és különösen is nem erőlködés, győzködés, skalpvadász teljesítménykényszer. (...) Szentlélek nélkül, a mennyei erő hiányában tévedés, céltévesztés bármit is tenni Jézus nevében, az ügyért, az egyházért.”

SZEVERÉNYI JÁNOS

EZERKÉTSZÁZ ÉVES KERESZTYÉN TEMPLOMOT TÁRTAK FEL SZÍRIÁBAN. Az ország középső részében, az ősi Palmyra közelében végzett feltárást szíriai és lengyel régészek végezték. A 8. században alapított 47 méter hosszú és 27 méter széles templom a maga nemében a legnagyobb, amelyet valaha feltártak a közelkeleti országban. Oszlopai a becslések szerint 6 méter magasak voltak. A templom északi és déli szegletében egy-egy külön helyiséget alakítottak ki, a feltételezések szerint ezekben keresztelték meg a hívőket, és különböző vallási szertartásoknak is helyet adtak, amiként az udvaron kialakított kis amfiteátrum is. Ez a negyedik keresztyén templom, amelyet Palmyra közelében fedeztek fel.

KERESZTYÉN SZAVAKAT TÖRÖLTKEK A SZÓTÁRBÓL. Az Oxford University Press 7 évesnél idősebb gyerekeknek szóló szótárának (Junior Dictionary) legújabb kiadásából eltávolítottak számos kifejezést, amely a kereszténységhez kötődik. Ezentúl nem található meg benne a püspök, az apátság, a szent, a kápolna, a keresztelés vagy a szerzetes szó. A szótár szerkesztői a templomlátogatók számának csökkenésére és arra hivatkoznak, hogy Nagy-Britannia már modern, multikulturális és több vallású állam. Nemcsak a kereszténységhez kötődő szavak, hanem például növény- és állatnevek (egres, tulipán, boglárka, karfiol, leopárd, pelikán, hód, pacsiirta, gölya) is kimaradnak a legújabb kiadásból, azzal az érveléssel, hogy régebben több gyerek élt vidéken, közel a természethez, mára azonban megváltozott a helyzet. A kiadványt ugyanakkor például a következő szavakkal bővítették: toleráns, diszklexia, csetszoba, allergiás, blog, szélessávú, önéletrajz, celebritás, mp3 lejátszó.

Harangszó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Gyülekezeti Lapja
ISSN 1221 - 0323

Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Felelős szerkesztő: Fábian Tibor. **Olvasószerkesztő:** Babes Arday Erika. **Tördelőszerkesztő:** Kraftsikné Petrikó Ildikó. **Külmunkatársak:** Balázsné Kiss Csilla, dr. Csohány János, Kupán Árpád, Orbán Levente, Tóth Zsigmond.

Szerkesztőség és levélcím: Harangszó, 410001, Oradea, str. Moscovei nr. 14. Tel.: 0259/416-067.

E-mail: harangszo@yahoo.com. **Honlap:** www.kiralyhagomellek.ro, <http://harangszo.blogspot.com>

A terjesztés a lelkesítő hivatalkon keresztül történik. A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség álláspontját tükrözik. Kéziratot nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.

Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenci Kertész Ábrahám nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.

Kegyelmet nyertünk kegyelemre

A Harangszó szerkesztősége első állomáshelyén: a Teleki (ma: Városház) utcában, az Egyházkerületi Székház földszintjén. Az 1993-ban készült felvételen balról jobbra: Csúry István, Arday Erika, Gavrucza Tibor és Radványi Károly

A Harangszó húszéves lett. A történelem évezredeinek tengerén cseppnyi idő ez, de az ember várható életidejéből tekintélyes szelet. Húsz éve annak, hogy a kevesek diktátuma alatt szenvedő tömeg, itt, Európa keleti tájkán is, jobb sorsra vágyakozva megmozdult. Romániában vérrel keresztelt drámai események igazolták a mélységből való szabadulási vágyat, az emberhez illő életforma kialakításának komoly szándékát.

A Harangszó ebben az egyházunk életében is jelentkező fordulatkor jelent meg. Évtizedekig tiltva volt eklézsián belül a média minden formájának művelése. Lassan feledésbe merülnek azok az élmények, amelyek akkor születtek, amikor gyülekezeteink lelkipásztorai megszólaltak a rádióban, jelentkeztek a képernyőn, vagy saját írásukat olvastuk éppen a Harangszó lapjairól. Lenyűgöző volt a tenni akarás látványa. Sokan jelentkeztek a gyülekezetekben, segítők kezét nyújtottak a rászorulóknak és egymásnak. Mindenkinek volt ötlete, elgondolása arról, hogy miként kellene megújítani a világot. Hirtelen mindenki emlékezett valamire, ami régen szép volt, vagy jól működött. Számomra gyönyörű volt annak felismerése, hogy sokan megmozdultak a jóvátétel hitével, szemben a kegyetlen és kilátástalan állapotokkal, amelyek megmérgezték múltunkat, és kísértették jövőnket. A Harangszó a megújulni készülő egyház

gyülekezeti lapja lett. Szép álmokkal, tervekkel indult. Ennek köszönheti, hogy ma a nyomtatott szó válságának idején még mindig van, és állandóan jobb tartalmat keresve és mutatósabb külsőket öltve jelentkezik az olvasók között.

A húsz évvel ezelőtti események eredményei lehet messze alulmaradtak az elvárásoknak, ennek ellenére hálások lehetünk Istennek, mert megmutatta, hogy a megpróbáltatás korát egyedül kegyelméből élhettük túl. Aki ezt felismerte, megértette, és meg is írta, hogy a múltban elnyert kegyelemre a jövőben érkező kegyelem ajándékozza az áldással teli holnapot. Hamar elfelejtettük az áramszünettel érkező téli estéket, a felvizezett tej ízét, a sületlen kenyér fekete színét. Elfelejtjük, hogy Isten ezektől megszabadított. Viszont a hála elmaradása, a kegyelem szüntelen kérelmének elmaradása, megint elnehezíti életünket. Megfizethetetlen lassan minden, ami korábban nem volt, ami mára csak megint keveseknek elérhető.

Szívemből kívánom, hogy gyülekezeti lapunk legyen mindig megújuló hirdetője annak, amit János evangéliuma így fogalmaz meg: „... teljességéből vettünk mindnyájan kegyelmet is kegyelemért.” (Jn 1,16). Az ilyen hangot hallani fogják a mi testvéreink, és hűséges olvasóink maradnak.

CSÚRY ISTVÁN volt főszerkesztő

Húszéves a Harangszó

Az írott szó is népszolgálat. 1989 előtt nem véletlenül igyekeztek tehát nemcsak a kimondott, hanem a leírt gondolatot is „karanténba” zárni. Ezen örögi praktika áldozatául esett egyházi sajtónk is. Kiadványaink lassan eltűntek. Néhány példa ezek közül: Reformátusok Lapja, Református Jövő, Gyermekkönyvtár, Református Könyvtár, amelyet számonként 76 oldalon Orth Győző és Kiss Bertalan belmissziói titkárok szerkesztettek. Eltűntek egyházközösségi, egyházmegyei kiadványaink is. Maradt a falinaptár korlátozott példányszámban és a Református Szemle cenzurázottan.

Aztán jött a történelmi sorsforduló! Milliók együtt dobbanó szíve zengte Karácsonykor: „hatalmasan cselekedett velünk az Úr, ezért örömezzünk” (Zsolt 126,3). Az éledő remény, a főtámadás hamvaiból újjászülető jeleként indult útjára 1990 februárjában a HARANGSZÓ.

Az első évfolyam első számának néhány gondolatát szeretném felidézni tisztelt olvasóink számára.

„A templomi gyülekezeti közösségben kapott evangéliumot kell vinnünk e világba, Krisztus szeretetével szolgálni egymásért, hogy beteg világunk is gyógyuljon. Híszem, hogy most induló lapunk minden sora hozzájárul a bizonyításhoz: „... az Ő sebével gyógyulánk meg” (Ézs 53,5) - Nógrádi Béla.

„Harangszó: jelkép, Jézushoz hívó. Kötelező, ébresztő, vigasztaló, megnyugtató. Szülőföld: nosztalgia, hazahívó. Megtartó.” - Károlyi Kovács Imre.

„Örülünk annak, hogy konduló harangjaink szabad népet hívogatnak, valamint büszkeséggel tölt el minden református szívet, hogy a szabadságharcot lángalobbantó szikra a mi egyházunkból pattant ki, és egy református lelkész neve ragyog a szabadság zászlaján” - Orth Imre.

Részlet Farkas Antal Tökés Lászlóval Szilágycehből 1990. január 12-én készített interjújából: „Egyházkerületünk egy hetilapot jelentet meg a közeljövőben, HARANGSZÓ címmel. Mit üzensz a lap olvasóinak?

- Ezt a harangot már rég meg kellett volna húzni, mint egy vészharangot, de talán így sokkal jobb, mert a felszabadulás öröme jelzik a megkonduló harangok. Bele kell harangozzuk a világba az evangélium szabadításának örömét. Kívánom, hogy ez a Harangszó ne némuljon el. Ehhez pedig szükség van arra, hogy egyházunk megújuljon. Ennek megújulásának egyik szócsove és részese, fontos tényezője lehet a Harangszó című egyházi, gyülekezeti lapunk, melynek olyan meleg és mély érzéseket kell ébresztenie minden olvasóban, és ezt ki is kell vónia magának, mint falusi harangjaink, a falu megtartó csendjében, amint belekondulnak a nép szívébe, csendes parókák dolgozószobáiba.”

Ennél lényegretörőbben ma sem lehet meghatározni gyülekezeti lapunk jövőjét. Dolgozunk közösen azért, hogy ez így legyen.

VARGA KÁROLY

(A szerző a legnagyobb Harangszó-rendelő gyülekezet lelkipásztora. A Koltó-Katalin társegyházközösségben 2010-re 157-en fizették elő lapunkra.)

Kezdetben

Ezzel a szóval kezdődik a Könyvek Könyve a Szent Biblia: KEZDET BEN.

Ízlelgetem a szót és amint Ady Endre szájában az Isten nevének, e szónak is jó íze van, kezdetben. Olyan ez mint a frissen hullott hó érintetlensége, olyan mint a szeptember 15-i iskolás füzet, a papír illatával –, nincs paca, nincs számárfül, nincs piros beírás, vagy Uram-bocsá elégtelen, csak tiszta lap, KEZDET BEN.

Ha a Harangszó első számának vezércikkére gondolok, akkor csak félütről kell visszatekintennem, mert az „Át a vörös tengeren” című írásomban az áll, az Ószövet-ségi üzenet parafrázisaként, hogy „a mi pusztai vándorlásunk csak most kezdődött”. És ennek csupán 20 éve. Kell még húsz év, (ha van még húsz év) mert sem a napot, sem az órát nem tudhatjuk.

Felnőttek a fiak, fel kell nőjenek az unokák is. Tartósan el kell múljon az Úr napjának reggelére a diszkós kábulat, hogy ismét tisztán zengjen a zsoltár gyermekhangra.

Távol áll tőlem, hogy ünneprontó legyenek, de ha visszatekintek azt látom, hogy most nehezebb helyzetben vannak fiatalok és idősebbek, mint akkor, Kezdetben. Ami a nehézséget okozza, az nem az infláció és nem a sokfajta hisztéria mellyel sokkolják a mai társadalmat, hanem a közömbösség. Ami akkor csodálatos volt az a lelkesedés, amely 50 év elnyomás után ismét felderengtetta a reményt.

Miután a diktatúrák egyik módszere az elszigetelés és hírzárlat evidenciaként jelentkezett az első házfeladat: legyen gyülekezeti lap. Ennek ékes bizonyítéka, hogy egymástól függetlenül és egymástól mintegy 150 km-re Szilágycsehbén és Fugyivásárhelyen is megfogalmazódott ennek az igénye. (Szilágycsehbén fogalmazták meg Tótkés László vezetésével a „Szilágycsehi pontokat”, míg Fugyivásárhelyen tanácskozott a négyes fogat a későbbi „Ideiglenes Ügyintéző Bizottság” Veres-Kovács Attila, Sándor Lajos, Balogh Barnabás, Gavrucza Tibor, Borsi Zsigmond otthon intézte esperesi teendőit).

Ennek az igénynek kívánt eleget tenni az a csapat, amely úgy állt össze, mint Ezékiel próféta könyvében a megelevenedő tetemek. Senki nem írt még újságot, olvasni meg csak a párt által cenzúrázott „búvó patakokat” olvastuk. Hályogkovácsokként álltunk neki, de vitt a lelkesedés, a tenni akarás. Egy darabig nagytiszteletű Sarkadi Pál is velünk jött, de csendes komolysága nem sokáig bírta a decibelben alig mérhető vitát, ami a születő lapszámokat megelőzte. A kezdeti tenni akarásra jellemző, hogy ingázó csapat szülte a lapszámokat. A fent említettek négyen, Fugyivásárhelyről, Örvéndről, Vajdáról, Székelyhídról, Farkas Antal Micskéről, Zsiskó János Belényesből, Karolyi Kovács Imre Tamásiból jártak be.

A sok férfinag között Erika titkárnőnk kacaja volt az üdítő csengettyű. Az egyetlen szakember közöttünk Radványi Károly bácsi volt, aki mindent tudott, amit a nyomdáról tudni kell. Egyszerre okozott örömet és gondot a beérkező írások tömkelege, mert csak úgy nem lehetett visszadobni kollégák, egyháztagok írásait, pedig sokszor könnyebb lett volna új cikket írni, mint a kapott anyagot valahogy olvashatóvá tenni, KEZDET BEN.

Mellékletünket Radványi Károly grafikáival illusztráltuk

A 35000 példányban megjelenő lapot küldtük szerte a világra: eljutott Japánba, Kanadába, Ausztráliába, Budapestről és az országról nem is beszélve.

A sok kedves visszajelzés éltette és tartotta ébren bennünk a meggyőződést, hogy nem hiábavaló a sok ingázás, munka, átvirasztott éjszaka.

Talán 93 nyara lehetett, a Békási szorónál voltunk a családdal, amikor székely kollégával találkoztam. Miután üdvözlöttük egymást, elkurjantotta magát: gyertek fiúk, itt a harangzó! A kiáltásra népes papi társaság érkezett, ők is a szabadságukat töltötték, többségüket nem is ismertem, ők is csak a lapon keresztül tudtak rólam, mint „harangzóról”.

A legbüszkébb a szerkesztői munkámból mégis az 1991-es Kalendáriumra vagyok, mert abban valósult meg az áhított egység Erdély és Királyhágó között, és az ami szívügyem azóta is, hogy: „legyen testvére magyar a magyarnak”.

GAVRUCZA TIBOR

HÚSZ ÉVE ÍRTUK

A múltból a jövőbe

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület most induló lapjának ideiglenes szerkesztő bizottsága engem kért fel a Harangszó ajánló cikkének megírására. Azért esett reám a választás, mert az 1944-ben megszüntetett Reformátusok Lapjának én voltam az utolsó szerkesztője és állandó rovatvezetője. Úgy érzem, hogy ez a felkérés nemcsak a főnemdárként hamvaiból újjászülető újság folytonosságát kívánja jelezni, hanem általam visszatekinteni a múltba, amely egyeseknek, akik Isten kegyelméből még vagyunk, édes emlék, ifjainknak pedig feltároló titok.

Sokak számára meglepő lehet, hogy 1944 előtt híveink a bőség zavarával küszködtek, ha református egyházunk sajtótermékeit óhajtották kezükbe venni. Csúpan néhány ezekből: a már fent említett Reformátusok Lapja, a Református Jövő, Orth Győző szerkesztésében, Gyermekkönyvtár, Streleczyk Sándor gondozásában – és a Református Könyvtár, amelyet számonként 76 oldalon Orth Győző és Kiss Bertalan belmissziói titkárok szerkesztettek.

(...) Úgy érzem, hogy a lap címe az egyházban maradási, Krisztus egyházához és a templomhoz való kötődést kívánja kifejezésre juttatni. A harangkonduktus Isten Igéjére figyelmeztet, az Ő beszédének tiszta forrásához hívogatja a bűnben, gyászban, háborúságban, csalódásban és munkában elfáradtakat. „Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterhelttetek, és én megnyugosztalak titeket.” A konduló harang ahhoz az Igéhez hívogat, amelynek mindig megtartó ereje volt és van. (...)

ORTH IMRE

(Harangszó, 1990. I. évfolyam 1. szám)

GELLÉRT SÁNDOR

Virraszt az Isten

Esteledik.

Lefekszem.

Magába nyel az álom,
mint holtat a koporsó,
mint koporsót a föld,
földet a világu.

Alszom.

Virraszt az Isten,
botjára rádúl.

És lőn ...

A Harangszó húszéves születésnapját nem ülhetjük meg úgy, hogy ne beszéljünk a születés előtti időről, az áldott állapotról. Nyugodtan nevezhetnénk kegyelmi időnek is, mert, amit nem sejtettünk előre, az bekövetkezett. Mielőtt újságról álmodhattunk volna, addig helyet kellett keresnünk a szerkesztőségnek.

Történt a forradalom másnapjainak egyikén, hogy Gavrucza Tibor székelyhídi lelkészt megkérdezte felesége, Márta-asszony: – Te Tibi, mi a helyzet a Református Inasotthonnal? – Nem tudom! – szölte Tibor bizonytalanul. – Menjete, nézzétek meg, – mondta Márta.

Akik nem tudnák, ez az otthon a mai református püspöki székházban működött. Oda gyűjtötték össze a harmincas-negyvenes években azokat a szegényebb sorsú református ipari tanulókat, inasokat, akik vidékről jöttek be szakmát tanulni Nagyvárad kisiparos mestereihez. Ennek az intézménynek volt utolsó igazgatója a boldog emlékezetű Sarkadi Pál lelképásztor, később püspökségi tanácsos. Családjá is ott lakott, Márta lányuk ebben az épületben született, bölcsőjét a tágas udvarban ringatták.

Nosza rajta, gondolt egyet Tibor, felhívta Borsi Zsigmond akkori esperest. De ő sem tudta. Ezután hívott fel engem telefonon. Megbeszéltük, hogy megnézzük „ma-

gunknak” az otthon. Találkozót beszélünk meg a volt Református Inasotthonba, amely az államosítás után (micsoda fintora az időnek!) a Román Kommunista Párt ideológiai központja (pártiskola) lett. 1990. január 6-án reggel mind a ketten megjelentünk a Teleky-utca (akkor még Mareşal Ion Antonescu volt a neve, ma Primăriei) 27 szám előtt. Megkértük Méder Zsolt mérnököt, a nemrég megalakult Nemzeti Megmentési Front megyei vezetőségének tagját, jöjjön velünk. Bementünk az épületbe, ott találkoztunk az akkori adminisztrátorral, a mindentudó, mindent kibeszélő Jósikával.

Azelőtt soha nem jártunk ott. Izgalommal barangoltunk be a három szintjét. Láttuk az alagsorban a Ganz-művek által 1939-ben beszerelt és még működő légkondicionáló berendezés hatalmas motorjait is. Kitűnő állapotban volt az egész épület.

Támadt egy ötletünk. Elhatároztuk, hogy jussunk jogán lefoglaljuk az épület földszintjét az egyház számára. Neki fogtunk egyforma cédulákat készíteni, melyekre nagy betűkkel ráírtam: Királyhágómelléki Református Egyházkerület Ideiglenes Ügyintéző Bizottsága. Nagy izgalommal róttam a betűket, mert 1945 óta nem volt szabad használni ezt a nevet az egyházkerület jelölésére. Először mi „honfoglaltuk” vissza e nevet a változás után. Ebben az áhítatos csendben szólok Tibornak: – Tibi, tudod, hogy mi most történelmet írtunk?! – Erre

Tibi: - Ki hitte volna, én azt hittem, cédulákat az ajtókra. - Jót neveltünk, de ez sem tudta lehűteni lelkesedésem, és a munkánkat elvégeztük. Leragasztottuk a földszinti helyiségek ajtajait, ezzel lefoglaltuk az épületnek ezt a részét az Egyházkerület számára.

Ezt követően bevonultunk a földszinti folyosó leghátsó, eldugott szobájába, hogy megtartsuk „székfoglalónkat”. Ott találtuk Wesselényi Tibor-bácsit, még a régi rendszerből. Örömmel fogadott, mintha arra várt volna, hogy átadja a székét és íróasztalát nekünk. Ma is rokonszenvvel gondolok a szeretetteljes fogadtatására.

Pár napra rá beköltözött az Esperesi Hivatal ebbe a helyiségbe. Addig a réti egyházközösségben működött az esperesség. Borsi Zsigmond esperes belakta a helyiség első részét, majd az induló lap szerkesztősége foglalta el a terem hátsó traktusát. Milyen békésen megfértek együtt: a hangos szerkesztőség és a csendes esperesi hivatal! A kicsi helyen békésen megférünk. Itt tartottuk meg az új lap névadóját. Keresztapja Farkas Antal micskei lelkész lett. Nem volt vita. Ő eldöntötte, és nem volt visszaút. Már csak a születésnap volt hátra. Hatalmas öröm volt, amikor megláttuk a lap első számát.

Így született meg a Harangszó szerkesztőségi helyisége. Kegyelmi idő volt. Hála érte a Mindenhatónak!

VERES-KOVÁCS ATTILA

Interjú egy fiatalemberrel

– Kérem, mutatkozzon be az olvasóknak, fiatalember!

– Harangszó vagyok, csak így egyszerűen.

– Ma sokat adnak a származásra. Ön milyen családba való?

– Nem ismerem őket név szerint, de annyit tudok, hogy nagyon népes. Van köztük minden féle képzettségű. Elsősorban a Partiumban laknak, de Máramarosban és a Bánságban is vannak családtagok, sőt Erdélyben és a határ túloldalán is. Nyugodtan elmondhatom, hogy elég sok helyen fogadnak úgy, mint hozzátartozót.

– Mit tud a születéséről?

– Azt sem tudom, hogy tulajdonképpen ki az apám. Állítólag többekben is megfogalmazódott a gondolat, hogy jó volna, ha megszületnék. A sok apa mellett én igazi szerelemgyerek vagyok, akin nem vetekedek az apák, hanem együtt neveltek boldogan és örültek minden csetlő-botló lépésemnek.

– Milyen gyermekkorra emlékszik?

– Elég sokat költözködtünk. Nagy volt körülöttem a sürgés-forgás. Szegényesen éltem. Megszoktam a nélkülözést, de lehet – így utólag nézve –, hogy jót tett a gyűrődés. Sok barátot szereztem és az ellenségektől is

megpróbáltam tanulni. Mondhatom, hogy kijártam az élet iskoláját!

– Mit mondanak ismerősei, a sok apa közül kire hasonlít?

– Szerintem akivel együtt élsz nap mint nap, arra előbb-utóbb hasonlítasz is. Nézz meg a sokáig együttélő házastársakat! Én is éppen arra hasonlítottam és hasonlítok, aki sokat foglalkozik velem. Valami azért minden nevelőmből maradt bennem és ez így van jól.

– Magam is ott voltam a születésénél és később is közelében éltem. Ha jól tudom, most töltötte huszadik évét. Szép kor!

– Igen. Nagyon szép évek vannak mögöttem és remélem így éretten még több előttem.

– Milyen elképzelései vannak a jövőre?

– Szeretném szolgálni az embereket, építeni, gazdagítani őket, mert úgy érzem, ezért lettem. Isten ügyét szolgálni mindenben a nagy családom körében. Eljutni minden családba és hasznossá lenni. Ez a feladatom.

– Mit üzen a születésnapos az olvasóknak?

– Csak annyit, hogy engedjenek a szívükig, ha harangozok és nem bánják meg.

– Köszönöm a beszélgetést. Boldog születésnapot és hosszú életet!

SÁNDOR LAJOS

FARKAS ANTAL

Születésnapomra

*negyvenöt évesen koromról
verset faragni magamról
ma már szinte negyvenhat
van kinek se kevés se nagy*

*hajam szakállam dérmező
görbe tükörben üszelő
beérik lassan annyi jajj
köszvény vakság derékba*

*asszonnyal osztom takaróm
két leány fűzi mosolyom
nyájnyi juh hallgatja szám
vagyok köztük bojtár és számár*

*s ha rak még rám gazdám púpokát
ízlelek zengő szavakat
negyvenhat évnek kenyerét
fekszem az Isten tenyerén*

2001

Kőkorszaki hőskorszak

1993-ban kerültem a Harangszó szerkesztőségébe. A Gondviselés vidám értelmezésében utólag is azt mondom, hogy Isten kedvesen „összetévesztett” valakivel. Máiig bírkózom e kisebbségi érzéssel, hogy el ne felejtsem „pocsolyás értől elszakadt legény” (Ady) gyökereimet.

Gyülekezeti lelkesedés és a Lorántffy Gimnáziumban folytatott tanárkodás mellett a szerkesztőség volt a harmadik „munkahelyem”. A gyakori temetések miatt palástom is a kocsiban hagyult néha egész héten át. Csúry István és Sándor Lajos kollégákkal állandósult és gyakran „ülésezt” a felettébb fontos „szerkesztőség”. Radványi Károly grafikus, a mindig türelmes, udvarias Karcsi apó még vonalzóval és egy betűszámítási eljárással tervezte meg az oldalakat, hasáboakat, illesztette be az illusztrációkat. Igazából ő értett egyedül a nyomdászathoz. Amikor megkérdezte: – Bandikám, mit szólsz, ide ne tegyünk egy kopfot, tudálékosan válaszoltam: – hogye nagyon kell oda. Igaz, csak a copfot ismerem, a kopfhöz fogalmam sincs (szakmai fogalom). A veterán írógépen Arday Erika készítette elő az írásokat, a hibákat le kellett ragasztani, rágepelni helyesen. Fényképezőgépről, hangfelvételről évekig álmodtunk. Ekkoriban még bőséggel érkeztek írások, melyek némelyikére a saját szerzője is alig ismert rá az újságban. Néha fűzfapóéták verseiről kellett dönteni, közölhetőek-e vagy sem. De hát kik vagyunk mi? Felelős szerkesztők... Lassan megtanultam, hogy a rendezvényeken a szélekre üljek, és egy idő után, mint „fontos ember” csendben leléptem. Még igazolványunk is volt és sok rendezvényre meghívtak. Az Ady Endre Sajtókollégiumba is beiratkoztam, de csupán egyetlen sajtóeti-

kai megállapításig jutottam el: az újságírás veszélyes foglalkozás. A Harangszó nem volt ugyan veszélyes, de feszült, felelőséges mindenképpen. Nagyon igyekeztünk, hogy pozitív üzeneteket juttassunk el a gyülekezetekhez.

A hőskorszaknak titulált idő volt ez, részben a sok évtizedes rabságból való kibúvás miatt, amikor még éheztek és szomjúhozták olvasóink az egyházi lapot.

Szívesen emlékszem vissza egy református menyasszony megtisztelő levelére, akinek katolikus vőlegénye miatt igencsak meggyűlt a keserősége. Választ kért az újságban, tisztázandó a felekezeti nézeteltérést. Okosabbnak láttam nem kitergetni a témát, vettem az egyébként szomorú levelet és elvittem Tempfli püspökhöz. Elolvasta és meg is dicsért a bölcsességemért. Vette is rögtön a telefont, felhívta illetékes püspöktársát, és minden akadály elhárult a majdnem kisiklott házasságkötés elől.

Még Gavruca Tibor szerkesztősége idején Kazinczy Ferencről írtam. Napokig fogalmaztam a frappáns zárómondatot. Talán egyik legjobban sikerült írásom volt. Helyhiány vagy figyelmetlenség miatt, de az a legutolsó mondat végül kimaradt. Gavruca főszerkesztő is mérgeledött érte. Később Érsemjénben, a Kazinczy múzeumban olvastam el klasszikus önmagammat. Csak az az egy mondat hiányzott.

Templomi használatra is alkalmas Karácsonyvárás című írásom is szépen sikerült volt. A nyomda ördöge azonban ebbe is belebújt. Zsoltárt idéztem: Várja lelkem az Urat, jobban mint az örök a reggelt, az örök a reggelt. Közderültséget váltott ki, amikor már csak a kinyomtatott újságban vettük észre, hogy az örök nem a reggelt, hanem a „reggelit” várják.

Egyik évben már egész oldalas, humoros Farsangszót írtam. Egyik poén az volt, hogy a trianoni döntés emlékülésén a gyülekezet az *Ím nagy Isten most el(l)ötted* című éneket énekelte. Még évek múltán is beugrott, amikor énekeltek, és vissza kellett fognom a nevetést gombában. Remélem Istennek jó humora van.

Virág Károly esperesnek „panaszkodtunk” egyszer, hogy rengeteg a dolgunk.

– Na, csak ne panaszkodjatok, mert százan irigylük a neveteket az újságból.

– Hát én már boldogabb lennék, ha egyszer kimaradna a nevem – válaszoltam.

– Na-na, nem kell szerénykedni, ezéért még szobrot fognak emelni nektek – tódította Karó bácsi kajánul.

Szobrot talán mégse kapunk, de majd az örök élet folyója partján fogunk egy jó hideg sört kapni. A földi tiszteletdíj ugyanis nagyjából egy üveg sör ára volt egy írásért.

A Harangszóhoz vezető Gondviselésért csak én tartozom – hálával.

BEREZKI ANDRÁS

Harangszó

HÚSZ ÉVE ÍRTUK

„... sose kérdezd, kiért szól a harang: érted szól.” John Donne

Ernest Hemingway Akiért a harang szól című világhírű regényéből írtam ki az ismert idézetet. Amint a regényt kerestem, kezembe akadt Louis Aragon „mozgalmi” könyve, A bázei harangok. Megcsendült bennem Tóth Árpád verse is, a Körúti hajnal két sora: „... de az-án tompa, télt / Hangon a harangok is felmerengtek.” Halkan gúling-galangolt Ady szilágysági emléke a pócsi búcsúró: „S ma táncolnak a kicsi, móc harangok.”

Harangszól! Írókat, költőket, zeneszerzőket, népköltészetet ihlető. Velünk élő romantika.

Mi is a harang? Tudjuk, nem keresztyén eredetű, Kelet pogány kultuszaiból vettük át. Kítől örököltük? Nursiai Benedek szerzetesétől? A ciszterciáktól, akiknek méltóságos kolostor-romja, a kerci apátság ma is áll a Szeben-Fogaras országút mentén? Nem tudom, de tudomásom szerint a reformátusoknak mindig is voltak harangjaik, és nagy becsben tartották

őket. Gondoljunk a debreceni ötvenhat mázsás Rákóczi-harangra, melyet I. Rákóczi György fejedelmünk öntetett! Micsoda esemény volt szülőfalumban, Érkörtvélyesen, mikor fölhúzták az új nagyharangot!

Harangok! Milyen állandóság, hivaalkodás mentes hit van a hangjukban! Átharangoztuk a százötven éves törökvilágot, a Habsburgokat, a hírhedt Carolina Resolútiók korát, forradalmakat és háborúkat, és átharangoztuk hát az „aranykorszakot” is. Megvallom, sosem hittem volna...

Harangok, szeretettek, névszerint ismertek, beszélni tudók: az „őregharang”, „nagyharang”, „kisharang”. Bölcsönktől sirunkig kísérték. Közös a sorsunk: elvittek „beönteni” Mohács-hoz, negyvennyolchoz, Doberdóhoz, hogy az Ésaías 2,4-et visszajára fordítsák, együtt legyünk ágyúk és áldozatok.

Harangoznak délben, és már megszokásból is a jó Hunyadi Jánosra gondolok. Vasárnap délelőttökön, mikor jön a szószerk soha meg nem szokható izgalma, a „gyönyörűséges iga”.

Elénk a harangokat megszentelték, szentek nevét ajándékozták nekik, a nép szerint ezért

tudnak sírni, búsak lenni, örülni, jósolni esőt, halált; védeni nehéz idő ellen, riasztani tatár-török, árvíz-tűzvész ellen. Hitvitázni és megbékélni. Illyés Gyula szavaival: „... a zordon / fehér-falú s arany-cifrázta templom / vén tornyai még ágyúként vitáznak”, de papjaik már „kijövet az utcán átköszömmek”.

(...) Harangoznak emlékeinkben távoli templomok: kislaluk és nagyvárosok hangjai. Tornyak állnak életünk országútja mentén, állnak a térben, s az időben.

Csilingeljen hírharang: vagyunk. Értünk, Értetek szól. Féligrombolt városokért, falvakért, testileg-lelkileg megfáradtakért, megterhelettekért. Tanítson föltekinteni csillagos tornyok által is a Csillagra. Beszéljen az örök hazáról, ahova menni kell.

Harangszó: jelkép, Jézushoz hívó. Kötelező, ébresztő, vigasztaló, megnyugtató. Szülőföld: nosztalgia, hazahívó. Megtartó.

A 122. zsolnárral, Harangszó „minden jót kívánok tenéked”!

KAROLYI KOVÁCS IMRE

(Harangszó, 1990. I. évfolyam 1. szám)

Eltelt húsz év

Az 1990. év sokak számára a nagy változások éve volt. Az én életem is ekkor vált eggyé az induló Harangszóval, annak második lapszámától kezdődően. Soha nem felejttem el, milyen boldog voltam, amikor Farkas Antal egykori felelős szerkesztő felhívott, hogy elvállalnám-e a titkárságot. Telefonhívásának az volt az előzménye, hogy korábban jelentkeztem a Bihari Napló-ban meghirdetett titkári-géprőri állásra, és az akkori vizsgáztató bizottság tagjaként Solyom Lajos engem ajánlott Farkas Antalnak a Harangszó titkári állásának betöltésére, hogy ne tartsanak a Harangszó szerkesztőségében egy újabb pályázatát, amire ugyanazok jelentkeznének. Így kerültünk össze a Harangszó meg én, s vagyunk együtt azóta is.

Közben a szerkesztőség élete többszöri nagy váltáson ment át. Az első hónapok népes és nagyon lelkes szerkesztői lassan kezdtek elmaradozni a kiszélesedő gyülekezeti munka következtében. Volt olyan, aki több hónapos tanulmányi ösztöndíjjal Svájcba ment, másokat egyházkerületi

tisztség szőlített másfajta kötelezettségre, az egyházmegyei tudósítók jelenléte is egyre ritkult. Az első év végére maradt egy szűk szerkesztői csapat: Gavrucza Tibor, Csűry István, Sándor Lajos, Radványi Károly és én. Évek múltán bekapcsolódott még Bereczki András és Jakabffy Zsolt is.

Ma már, amikor az újság szerkesztése számítógépes tördeléssel készül derűs nosztalgiaival gondolok vissza arra, amikor majdnem a '90-es évek végéig az állami nyomdában ólomba szedték az általunk előkészített újságot. Aztán sokat könnyített a munkánkon az egyházkerületi nyomda létrejötte, s az újságnak az itt való tördelése, nyomtatása.

A szerkesztőség életében volt egy időszak, amit híuen tükröz Sándor Lajos Ökrösszekéren című írása. Ami éltette a szerkesztőséget az az állandó jókedv volt, a nagyon jó hangulatú lapösszeállítások, a sok hiányosság és bennünket ért állandó kritika ellenére is.

Személyesen számomra a Harangszó mégis mindenekelőtt az Istennek való szolgálat nagy lehetősége. Már licista koromban is nagyon örültem annak, amikor a nagyváradi-csillagvárosi templomunkat, főút mellett

létén, a Ceaușescu-korszak lebontatta és kb. nyolcszáz helyre küldött ki az akkori Szebeni István lelkipásztor segélykérő levelet, s azt mind én gépellhettem. Akkortól kezdve szerettem volna az egyházi életben dolgozni. Egyéves szakmunka után teljesült ez a kívánságom. E mellett a Harangszó lehetővé tette számomra a tanulást is, s egyben ösztönzött az állandó tanulásra. Így végeztem el előbb az 1990-ben indult Sulyok István Református főiskola vallásoktatási szakát, 2000-ben az Ady Sajtókollégium keretében az olvasószerkesztői szakot, majd 2002-2009 között a felvidéki Komáromban a teológiát.

Most a Harangszó húszéves évfordulóján már csak egyedül én vagyok a lapnál, aki a kezdetektől láthattam és részese lehetek az újság mindennapjainak. Azt is mondhatnám, hogy ez az újság az első számú gyermekem, mert a fiam csak 11 éves. Nagyon sok szép emléket idézett fel bennem e cikk megírása, köszönettel tartozom mindazoknak, akikről sokat tanulhattam emberiséget, úgyszeretett, a hétköznapiakban megélt istentiszteletet. Az elmúlt nehezebb időszakok pedig megtanítottak az alázatra, szilárdá tettek Istenbe vetett hitemben.

BABES ARDAI ERIKA

Ökrösszekéren...

„Még az ökrösszekér hiányzik!” – kiáltott fel egyik munkatársunk, mikor beült szerkesztőségünk mindenésének személygépkocsijába. „Ha ezt látnák az olvasók, hogyan készül a lap?!“

Bizony, azt hiszem, mi vagyunk a világ egyetlen vándorszerkesztősége. Mióta megkezdődött a Püspöki Palota felújítása, mi is vettük a motyónkat és a szerkesztők otthonában gyűltünk össze, hogy a Tisztelt Olvasó asztalára kerüljön a lap.

Az íróasztal fiókja beköltözött egy aktatáskába, amit hurcolunk magunk után, mint Gyurka azt a bizonyos ajtót. Valamennyiünk Kárcsi bácsija, Radványi Károly vándorlás közben előbányászta rajzait, és anyagi türelemmel teljesíti kívánságainkat. Harangot, csákót, kenyeret rajzol konyhasztalokon, és Ábrahám kezében csak a kötőféket hagyja, ha nekünk egy számár kell illusztrációnak.

A vándorszínész Megyeri sorsára pedig csak azért nem jutunk, mert már golyóstollal írunk – magyarul pixszel –, meg egyébként sincs sárga zakónk, és az idejét sem tudjuk, hogy munkánkért mikor kaptunk utójára legalább egy tintáralvót.

A gyéren csordogáló írásokat úgy szedjük össze innen-onnan, mint a szekérről leszállók a mezei virágot, és próbáljuk Önknek csokorba fogni.

Sok kritika ér bennünket, de abból, amink van és amilyen körülmények között dolgozunk, higgyék el, ez is szép. Amikor az olvasók kezükbe veszik a lapot, akkor úgy tegyék, hogy azért létezik még, mert

beadjuk szívünket és azt, amit csinálunk, jó kedvvel tesszük!

Reméljük, hogy lesz ez még jobb is! Álmodunk, mint egykoron a színészek a kőszínházról – tágas szerkesztőségi szobáról, modern íróasztalról, telefonról, faxról(!), szakkönyvekről, sok jó anyagról, amiből válogatni lehet, és tisztes fizetéséről.

Talán még író-olvasó találkozára is meghívunk bennünket, és mi megyünk majd boldogan, nosztalgiaival gondolva azokra az időkre, amikor újságot szerkesztünk csak úgy ... ökrösszekéren!

SÁNDOR LAJOS

(Harangszó, 2001. szeptember, 18. szám)

„Egyházi sajtónk e századi történetében folyamatos jelenlétével írta be nevét a Radványi család. (...) Radványi Károly 1925. március 3-án született. Apja örökebe lépett, az állami nyomda munkatársaként folyamatosan vállalta az egyház naptáryaira zsugorodott kiadványainak a grafikai kivitelezését. Ólomtetszetekbe öröközte egyházkerületünk templomait, évszázados kazetták mintáit, vagy gyülekezeteink értékes kezysereit. Egyházi sajtónk felélesztésének idején megifjodott alkotóerővel vállalta el a Harangszó grafikai szerkesztését, verses füzetek és kalendáriumok illusztrálását, valamint más egyházi kiadványok művészi kivitelezését. Református Anyaszentegyházunkban Miszótfalusi Kis Miklós és Senczi Kertész Ábrahám kései örököseként megbecsült hely illeti meg Radványi Károly művészetét.”

(Részlet Radványi Károly méltatásából, a Pro Partium-díj 1994-es átadásakor.)

A jó szó épít, gyógyít, értéket hordoz

„A jobbik énem tiszta lángja / Ott ég mindenki asztalán.” (Reményik Sándor)

Az ezredfordulón ismertem meg id. Szűcs Gyula gondnok testvéremet Hegyközkövesben. Amikor találkoztunk, s azt kérdeztem, hogy „Mivel kínálhatom meg?” mindig azt válaszolta: „JÓ SZÓVAL.”

Eltelt tíz év a XXI. századból, a Harangszó is már 20 éves lett (nem csak az RMDSZ), elkerültem kilenc éve „az ékes kis Kovácsi”-ből, de a gondnoki bölcsesség most is aktuális, múltó idő és történelmi események nem kisebbitették értékét, üzenetét. Az az igazi ajándék, amivel lelkileg megajándékozhatjuk egymást, s ez nem más, mint a jó lélekből őszintén feltörő, kifakadó JÓ SZÓ.

A JÓ SZÓ szépen szól, épít, gyógyít, értéket hordoz és üzenetet közvetít, megörvendeztet embertársunk lelkét, szívét.

Isten JÓ SZAVA az Ige, az írott, a prédikált, a látható. A Harangszó is szól, hogy Isten JÓ SZAVA a lelkünkig hatoljon, s abból merítve embertársainkhoz is JÓ SZÓVAL forduljunk, jó szívvel-lelékkel legyünk egymással közösségben.

A Harangszó húsz évvel ezelőtt azért jött létre, hogy szépen szólja a JÓ SZÓT. Azért fáradoztak akkor a „régis Harangszó” munkatársai, hogy Isten JÓ SZAVA elérjen Partium-szerre az Igét-keresőkhöz, hogy egész Királyhágómelléken JÓ SZÓT adjon a református a reformátusnak, magyar a magyarnak, lelkipásztor a betegnek, a tapasztalt a cseperedő fiatal nemzedéknek...

A kommunizmus el akarta hallgattatni a JÓ SZÓT és propagandája el akarta némítani a harangok szavát, a diktátor szava ki akarta irtani a magyar szót és lelkületet, a krisztusi életet, gonoszul, hamisan vette arra rá az embereket, hogy ne JÓ SZÓVAL, hanem ÁRTÓ és HAZUG SZÓVAL közeledjenek egymáshoz, maradjanak közömbösek, fecsegjenek ÜRES SZÓVAL, tagadják meg az értékeset MEGTÉVESZTŐ SZÓVAL...

Ami kimaradt és elmaradt hetven éven át, negyven éven át, a JÓ SZÓ, azt kezdte bepótolni a HARANGSZÓ.

1996-ban segédlelkészként kerültem ki a Kolozsvári Protestáns Teológiáról, Bihar és Szalárd templomait és gyülekezeteit jártam, amikor nt. Bereczki András lelkipásztor testvérem, mint volt legátusát, megkért arra, hogy írjam meg az 1997. első januári számba a Lélek Csendje című rovatot, a bibliaolvasó kalauz szerint egy hétre a rövid igemagyarázatokat. Szép emlékem az, amikor december végén gyönyörű hóhullásos időben vittem be először, dobogó szívvel az első igemagyarázatos sorozatomat, első próbálkozásomat. Az első felkérésnek eleget tettem, pozitív volt a visszajelzés és Bandi bátyám biztatott, hogy ne hagyjam abba, s azóta nem hagytam abba. Bandi bátyám JÓ SZAVA indított el a Lélek Csendje felé, s ez a JÓ SZÓ kísér ma is, Isten áldja meg érte.

Sok jó szót kaptam a megjelenő rövid igemagyarázatokért D. Tőkés László akkori püspöktől, köszönő levelét mai napig őrzöm, büszke vagyok rá. JÓ SZÓVAL illetett az akkori főszerkesztő is, ma már püspökünk, Csűry István, az olvasószerkesztő Sándor Lajos, a kiadó-osztály vezetője, Herman M. János, a mindig mosolygó Babes Arday Erika. A legnagyobb elismerés a hálás olvasók JÓ SZAVA maradt számomra, Máramarostól Temesvárig...

Kovács Zoltán főgondnok, aki 15 éve világi elnöke egyházkerületünknek, hűséges olvasója a Harangszónak, Isten áldja meg azért, mert nemcsak a Harangszót, de a vele szolgálókat is, rábizott népe lelkét, gyülekezete szívét is JÓ SZÓVAL táplálja.

Fábián Tibor főszerkesztő úr! Kitartást! A megújult arculatú lap is JÓ SZÓ, a mienk. A Harangszó nem azért szól húsz évig, hogy ezután elnémissák, hanem azért, hogy messzire, a szívünkig, szépen, a lelkünkig, csendüljön, az Ige üzenetét, Isten hívogatását közvetítse.

A Harangszónak JÓ SZÓRA van szükség, jó munkatársakra, jót és jól író testvérekre, akik nemcsak szólják a JÓ SZÓT, de le is írják. A Harangszónak nincs szüksége GONOSZ, BÁNTÓ SZÓRA, ÜRES vagy KÉTÉRTÉLMŰ vagy HAZUG SZÓRA, csak AZ IGAZ, A TISZTA, A SZÉP szívből fakadó KRISZTUSI JÓ SZÓRA.

Remélem, ahogyan az eltelt húsz esztendőben a jó Isten kirendelte a Harangszó hasábjain a JÓ SZÓT, úgy ezután is kirendeli, nem engedi, hogy lelkünk és szavaink elveszenek. Mi tovább indulunk azzal, amivel indultunk: Istennel, a JÓ SZÓVAL, szívvel-lelékkel, jobbik énünk tiszta lángjával.

*Nem látjátok, hogy sápad az arany,
A lelkünk aranya?
Égető, bontó, maró folyadék,
Gyilkos szer fogta meg.
A kéz, mely rácsöppent, nem remeg,
S vajon mi marad még,
Ha lelkünk aranya is elveszett?*

*Ezt mentettük mi át:
A lelkünk kibányászott aranyát
A nagy viharból a szegényes révbbe.
Ezt s a hivatást: még mélyebbre ásni.
A lélekre ma nagyon kell vigyázni.
Csak az Isten s a lelkünk van velünk.
Nem maradt egyebünk.*

(Reményik Sándor: Sápad az arany...)

BALÁZSNÉ KISS CSILLA lelkipásztor

HÚSZ ÉVE ÍRTUK

Február 3-án megbeszélést tartott a szerkesztőbizottság a HARANGSZÓ szerkesztőségében. Megválasztotta a Szerkesztőségi Tanácsot, melynek elnöke Gavrucza

*„Az igyekezetben ne legyetek restek,
lélekben buzgók legyetek, az Úrnak
szolgáljatok” (Róm 12,11)*

Szeretettel köszöntelek benneteket az Úr Jézus nevében és a fenti Igével. Kívánom, hogy Isten áldja meg életeteket és azt a szolgálatot, amelyet egyházunkért és református népünkért végeztek.

Kívánom és egyben imádkozom is értetek, hogy sok lelket melengető és építő cikket írjatok és közöljetek egyházi lapunk hasábjain. Legyenek Lélektől áthatottak, tüzzel teljesek és szívrehatóak. Így lesz rajta Isten gazdag áldása és lesz áldás az olvasóknak is.

Úgy nektek, mint minden kedves szeretteiteknek szívből kívánok Istentől, egy minden testi, lelki jóval felékesített, boldog, békeséges új esztendőt, erőben és egészségben.

JÓZSA FERENCZ

ZSISKÚ JÁNOS

Ezékiel próféta könyörgése

*Mint könnyű pelyhet tettél le a völgybe,
mely csontokkal volt színiült feltöltve.
Már sárgák voltak, mint a pergamen,
és szétszórtott mindenik tetem.
A völgy északi, keskenyebb fele
lábszárcsonttal volt telides-tele,
az átellenes, déli oldalon
koponyák hegyén ült a borzalom.
Az ajkam kék volt előbb, majd lila
míg szavad vettem: Embernek fia,
mond: lesz még egyszer ép és eleven
csont, hús, bőr, lélek ez a sok tetem?
A tetszhalálból támadhat-e fel
egy új, egy élőbb, lelki Izrael?
A hitben akik csontváz-csenevésznek,
fúhat át köztük teremtőn a Lélek?
Hol közöny tesped, elszomorító,
lesz zúgás-zörgés, reformáció?
Az újultságból alig ocsúdott
ajkamon válasz: Uram, te tudod,
hogy megkeresek minden csontszilánkot,
csak eleveníts, míg én prófétálok.*

Tibor, a lap felelős szerkesztője Farkas Antal lett, a Szerkesztőségi Tanács tagjai: Balogh Barnabás, Gellért Gyula, Sarkadi Pál, Sándor Lajos és Veres-Kovács Attila. Munkájukat továbbra is társadalmi munkában végzik.

(Harangszó, 1990. 1. szám)